

REGION
SÖRMLAND

Giltig från
2026-06-02

Dokumentnummer
KN-KUS26-0237-2

Dokumentansvarig
Ledning
Elin Selig

Dokumentkategori
Huvuddokument (styrande
dokument)

Beslutad av
Nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet
Regionstyrelsens arbetsutskott
Regionstyrelsen
Regionfullmäktige

Kulturplan

Sörmland

2027–2030

1. INTRODUKTION	6
1.1 Sörmlands förutsättningar	7
1.2 Kulturens ekosystem i Sörmland	7
Offentliga kulturaktörer	8
Det fria kulturlivet/fria kulturaktörer	9
Hushållen.....	9
1.3 Förutsättningar för professionellt kulturskapande	10
Arbets- och produktionsvillkor	10
Intermediärer	10
Upphovsrätt, digitalisering och AI	10
Organisationsformer	10
Konstnärlig frihet och konstens egenvärde.....	11
Armlängds avstånd.....	11
2. FÖRFLYTTNINGAR	11
2.1 Utmaningsdrivet perspektiv och systemsyn	12
2.2 Övergripande målsättning	12
2.3 Förflyttningarna	13
2.4 Utmaningar och önskade lägen	13
Från bristande resurser till adekvata resurser	13
Från en bristande infrastruktur till en välfungerande infrastruktur.....	15
Från ett ojämnt system till ett system med lika villkor.....	16
3. FRAMTAGANDE OCH UPPFÖLJNING	18
3.1 Framtagande av kulturplan	18
Omvärlden, trender och strategisk framsyn	18
3.2 Roller och aktörer	19
Roller	19
Samkultur Sörmland.....	19
Nätverk.....	20
Arbetssätt.....	20
3.3 Förhållandet mellan kulturplanen och den regionala utvecklingsstrategin	21
3.4 Uppföljning och analys	21
3.5 Uppdatering av kulturplan och ansvar	22
3.6 Årlig framställan till Statens kulturråd	22

4. REGIONAL KULTURVERKSAMHET INOM KULTURSAMVERKANSMODELLEN	22
4.1 Arbetsätt	22
4.2 Arkiv Sörmland	23
4.3 Kulturutveckling och verksamhetsstöd Sörmland	23
4.4 Scenkonst Sörmland	24
4.5 Svenskt barnbildarkiv (SBBA)	24
4.6 Sörmlands museum	25
5. FÖRFLYTTNINGAR INOM REGIONAL KULTURVERKSAMHET	25
5.1 Biblioteksutveckling	26
Insats 1	26
Insats 2	26
Insats 3	26
5.2 Filmkulturell verksamhet	26
Insats 1	26
Insats 2	27
Insats 3	27
5.3 Hemslöjdsfrämjande verksamhet	27
Insats 1	27
Insats 2	27
Insats 3	28
5.4 Litteraturfrämjande verksamhet	28
Insats 1	28
Insats 2	28
Insats 3	28
5.5 Läsfrämjande verksamhet	29
Insats 1	29
Insats 2	29
5.6 Museernas kulturmiljöarbete	29
Insats 1	29
Insats 2	29
5.7 Professionell bild och form-verksamhet	30
Insats 1	30
Insats 2	30

Insats 3	30
5.8 Professionell dansverksamhet	31
Insats 1	31
Insats 2	31
Insats 3	31
5.9 Professionell musikverksamhet	31
Insats 1	31
Insats 2	32
Insats 3	32
5.10 Professionell teaterverksamhet	32
Insats 1	32
Insats 2	32
Insats 3	33
5.11 Regional enskild arkivverksamhet	33
Insats 1	33
Insats 2	33
Insats 3	33
Insats 4	34
5.12 Regional museiverksamhet	34
Insats 1	34
Insats 2	34
Insats 3	34
5.13 Regionalt övergripande kulturstöd	34
Insats 1	34
Insats 2	35
Insats 3	35
Insats 4	35
BILAGA 1 – KÄLLFÖRTECKNING	36
BILAGA 2 – LAGAR OCH FÖRORDNINGAR INOM KULTUROMRÅDET	43
BILAGA 3 – KOPPLINGAR INSATSER OCH MÅL	44
Region Sörmlands ansvar i förflyttningarna	44
Nationella kulturpolitiska mål	44
Regional utvecklingsstrategi Sörmland	45

Hej,
vi är så glada över att du hittat till Region Sörmlands kulturplan 2027–2030!

Denna kulturplan har tagits fram med ambitionen att vara ett stöd i det gemensamma arbetet för ett levande och hållbart kulturliv i Sörmland. Planen utgår från länets faktiska förutsättningar och syftar till att vara både vägledande och möjlig att följa upp. I arbetet har vi eftersträvat en balans mellan tydlighet och fördjupning, med respekt för den komplexitet som präglar kulturområdet.

Framtagandet har skett i nära dialog med aktörer inom det sörmländska kulturella ekosystemet och utifrån tidigare målbild samt ambitioner och prioriteringar i kulturplanen 2023–2026. Utgångspunkten att kultur och konst ska vara en självklar del av alla invånares liv ligger fast.

Kulturplanen omfattar både verksamheter inom Kultursamverkansmodellen och ett bredare systemperspektiv på kulturlivets utveckling. Genom att formulera önskvärda förflyttningar snarare än avgränsade mål vill planen skapa utrymme för gemensamt ansvar, delaktighet och samverkan.

Vi ser planen som ett steg i en långsiktig utvecklingsprocess och hoppas att den kan fungera som ett gemensamt stöd i det fortsatta arbetet. Det kommer att vara roligt, svårt och lärorikt. Varmt välkommen att bidra!

För den som vill fördjupa sig ytterligare finns referenser och underlag i bilaga 1 samt på utvecklasormland.se.

1. Introduktion

Region Sörmlands kulturplan är resultatet av kultur- och konstpolitiska övertaganden och målsättningar genom att den beskriver den önskade utvecklingen för konsten och kulturen i Sörmland. Kulturplanen är till för hela länet och är i detta styrande för Region Sörmland, vägledande för kommunerna och inspirerande för andra kulturaktörer i länet.

Utifrån detta är Kulturplan 2027–2030:

- En gemensam målsättning för kulturens utveckling i Sörmland.
- En strategi för Region Sörmlands kulturverksamhet.
- Grunden för arbetet i samverkansplattformen Samkultur Sörmland.
- Villkor för att Sörmland ska beviljas statliga medel inom ramen för Kultursamverkansmodellen.

I kulturplanen betraktas kulturen i Sörmland som ett ekosystem¹ där olika delar står i beroendeförhållande till varandra. Kulturplanen antar därmed ett systemperspektiv där fokus är helheten snarare än de enskilda delarna. En avgörande del av detta perspektiv är att omfamna samverkan som det centrala arbetssättet.

Utgångspunkten för kulturplanen är att kulturen och konsten ska vara en självklar del av alla invånares liv.

De nationella kulturpolitiska målen² genomsyrar kulturplanen. Förflyttningarna och insatserna bidrar till att dessa uppfylls. Kulturplanen förhåller sig också till Region Sörmlands vision ”Hela livet i hela Sörmland” och till den regionala utvecklingsstrategin genom att förflyttningarna inom kultur i Sörmland också bidrar till uppfyllande av strategins fem prioriterade inriktningar. I övrigt har hänsyn tagits till relevant lagstiftning på kulturområdet.

Att arbeta med kultur innebär att man arbetar med ett demokratistärkande uppdrag. Forskning visar att deltagande i kulturella aktiviteter har ett starkt och självständigt samband med ökat civilt engagemang, demokratiska värderingar och social sammanhållning. Detta oavsett socioekonomisk bakgrund. Aktivt kulturdeltagande stärker socialt kapital, minskar hatbrott, ökar valdeltagande och frivilligarbete samt bidrar till andra samhällsmål som hälsa och social inkludering. En tillgänglig och jämlik kultur blir därmed en demokratifråga.

---

¹ Detta förtydligas i stycke 1.2 Kulturens ekosystem i Sörmland.

² Portalparagrafen i de nationella kulturpolitiska målen är: Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling. Kopplingen mellan de kulturpolitiska målen och insatserna beskrivs i bilaga 3.

Kulturplanen bygger på innehåll och metoder från tillförlitliga källor för att undvika tyckonomi³. Förteckning över dessa finns i Bilaga 1 – Källförteckning.

1.1 Sörmlands förutsättningar⁴

Sörmland är ett län med stor variation i landskap och platsernas karaktär, med flera tätorter som samverkar i en flerkärnig⁵ struktur. Regionen har god tillgänglighet till närliggande regioner och en geografisk mångfald som främjar utveckling. Sörmland hade en betydande befolkningsökning fram till 2023, då trenden verkar vända. Variationen inom länet är stor och de socioekonomiska förutsättningarna varierar mellan kommunerna.

region Sörmland och kommunerna Eskilstuna, Oxelösund och Trosa är finska förvaltningsområden.

I samband med framtagandet av kulturplan 2027–2030 har region Sörmland kompletterat statistik om Sörmland med kulturstatistik.⁶ Denna, och andra kunskapsunderlag om kultur i Sörmland kommer fortsätta utvecklas under planperioden för att användas i planerings-, analys- och uppföljningsarbete.

1.2 Kulturens ekosystem i Sörmland

Nedan finns en skiss över det kulturella ekosystemet i Sörmland.

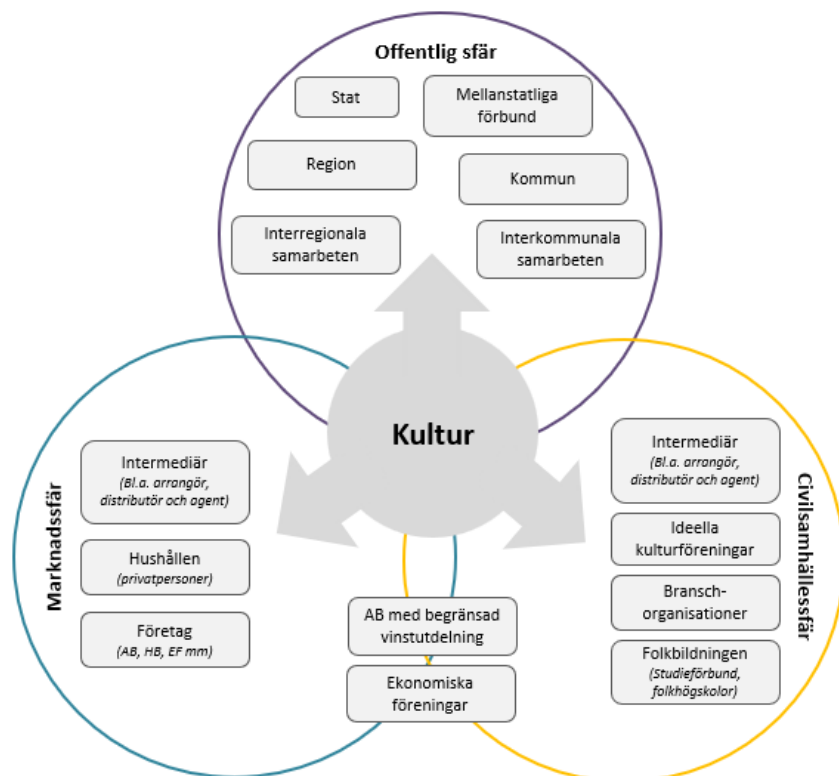
---

³ Tyckonomi definieras av Sveriges kommuner och regioner (SKR) som att det finns en tendens att ge större vikt åt individers eller grupperingars känslobaserade åsikter snarare än att förlita sig på vetenskaplig forskning, expertis eller objektiv evidens. Det kan i sin tur leda till att sanning och fakta blir relativiserade och att beslut och åtgärder baseras på personliga preferenser eller populära åsikter snarare än på grundlig analys och verifierad kunskap.

⁴ På www.utvecklasormland.se finns Sörmlands förutsättningar utförligare beskrivet.

⁵ Flerkärnighet innebär att Sörmland har flera centrum. Motsatsen är regioner med enbart en större stad eller centrum.

⁶ Detta kommer ligga på www.utvecklasormland.se och är under uppbyggnad.

Figur 1: Skiss över det kulturella ekosystemet i Sörmland. Inspirerad från Köping Olsson, Ann-Sofie och Lindqvist Katja. Kulturens organisering och ekonomi, 2025.

Utifrån skissen ovan beskrivs här de större grupperna med aktörer som finns inom det kulturella ekosystemet i Sörmland.

Offentliga kulturaktörer

Region Sörmland

Regionfullmäktige ger uppdrag inom kultur och konst till nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet genom beslut om rambudget och kulturplan. Nämnden preciserar innehållet för den regionala kulturverksamheten genom årliga verksamhetsplaner och budget. Verksamhetsområdet Kultur & Utbildning ansvarar för verkställandet av kulturverksamheten inom ramen för detta. Vilka kulturverksamheter som har regionala uppdrag inom kultursamverkansmodellen beskrivs utförligare i ”5. Regional kulturverksamhet inom kultursamverkansmodellen”.

Utöver kulturverksamheterna är region Sörmland också huvudman för två folkhögskolor, ett naturbruksgymnasium samt Nynäs slott och naturreservat.

Sörmlands kommuner

I Södermanlands län bor cirka 300 000 invånare fördelade på nio kommuner: Eskilstuna, Flen, Gnesta, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund, Strängnäs, Trosa och Vingåker. Den största har runt 110 000 invånare och den minsta runt 9 000 invånare. Organisationen av kulturområdet skiljer sig

politiskt och verksamhetsmässigt åt i olika kommuner. Eftersom kommunerna också skiljer sig åt vad gäller befolkning, geografiskt läge, resurser samt kultur- och kommunpolitiska prioriteringar är förutsättningarna för kultur olika beroende av kommun.

Det fria kulturlivet/fria kulturaktörer

Konstnärerna

2023 fanns det runt 1 600 konstnärligt yrkesverksamma i länet. Dessa verkar inom samtliga kultur- och konstområden och är spridda över länets alla kommuner. Konstnärerna är yrkesverksamma som anställda (inom och utom de kulturella och kreativa branscherna (KKB)), med egenanställningar, i enskilda firmor och i aktiebolag.

Kulturföretagen

Kreativa och kulturella branscherna (KKB) i Sörmland bestod 2021 av ca 2 300 företag varav en stor majoritet är soloföretag. Nära samtliga av företagen faller inom definitionen för mikroföretag vilken är en omsättning om mindre än 20 miljoner per år och färre än 10 anställda. Företagen finns inom alla delbranscher och Sörmland har haft en ökning av antal kulturföretag de senaste 10 åren.

Föreningar

Antal kulturföreningar varierar något över tid i olika kommuner men har de senaste tio åren varit relativt konstant med ca 280 kulturföreningar i länet. Bland föreningarna finns det såväl större länsövergripande aktörer med många medlemmar som mindre föreningar och nätverk. Föreningarna finns inom samtliga kultur- och konstområden. Det finns också strax över 80 ideella föreningar med näringsverksamhet som också inkluderas inom kulturella och kreativa branscherna i Sörmland. En bärande del av den fysiska kulturella infrastrukturen är de lokaler för kultur som ägs och förvaltas av föreningar.

Folkbildningen

Folkbildningens aktörer i Sörmland inkluderar länsbildningsförbundet, studieförbunden och deras medlemsorganisationer, folkhögskolorna och folkbiblioteken. Folkbildningen spelar bland annat roll för lokalt samhällsengagemang och kulturutbud på landsbygden och är en av ytterst få kulturvanor som är vanligare i utsatta områden än i övriga Sverige. Folkbildningen blir därigenom en viktig del av den kulturella infrastrukturen i länet. Inom kultur har studieförbunden också en stöttande roll för kulturföreningarna.

Hushållen

Sörmland präglas, liksom övriga län, av en befolkning med varierande livsvillkor och förutsättningar. Samtidigt visar flera indikatorer att länet har större socioekonomiska utmaningar än riksgenomsnittet.

Inkomstskillnaderna ökar, arbetslösheten är relativt hög och utbildningsnivån lägre än i många andra län. Dessa faktorer påverkar bland annat barns och ungas uppväxtvillkor och tillgången till kultur.

Den demografiska utvecklingen innebär att andelen äldre invånare (65 år och äldre) ökar, medan antalet barn och unga (0–17 år) samt personer i arbetsför ålder (18–64 år) minskar.

1.3 Förutsättningar för professionellt kulturskapande

I centrum av det kulturella ekosystemet står kulturskaparen. Nedanstående stycke beskriver förutsättningarna för att kulturskapande ska kunna ske på en övergripande nivå. Identifiering av förutsättningar för respektive konst- och kulturområde är en del av främjandeuppdragen och kommer att utredas under planperioden vid behov.

Arbets- och produktionsvillkor

En rimlig arbetsmiljö och ersättningsnivå samt adekvata lokaler är grundläggande för att kunna ägna ett yrkesliv åt kulturskapande. Ersättning enligt avtalsenliga villkor och kollektivavtal utgör en miniminivå, där det offentliga har ett särskilt ansvar att vara förebild. För att kunskaper ska vara uppdaterade och tidsenliga behöver också tillgång till kompetensutveckling för det livslånga lärandet finnas.

Intermediärer

För att det ska kunna ske ett möte mellan kultur och en publik krävs intermediärer i form av bland annat arrangörer, utställare, distributörer med flera. Intermediärerna har också ofta platser för mötet mellan invånare och kultur, varför de bör ses som en väsentlig del av den kulturella infrastrukturen.

Upphovsrätt, digitalisering och AI

Upphovsrätten är en central förutsättning för kulturskapande och möjligheterna att försörja sig. Den snabba utvecklingen inom digitalisering och AI innebär både möjligheter och utmaningar för kulturskapande och särskilt i relation till upphovsrätten.

Organisationsformer

Professionella kulturskapare och kulturaktörer utövar sitt yrke i olika organisationsformer. Vanligast är aktieföretag, enskild firma och ideella förening men det finns också enskilda kulturutövare utan F-skattsedel. Det är vanligt att en och samma aktör har flera olika organisationsformer kopplade till sitt kulturarbete, vilket kan skapa administrativa utmaningar.

Konstnärlig frihet och konstens egenvärde

Den konstnärliga friheten, att konsten är fri och oberoende, är en förutsättning för ett dynamiskt och levande kulturliv. Konsten och kulturen har ett egenvärde som ett eget system med eget språk, normer, professioner och värderingar. Genom detta kan den också bidra till andra värden i samhället, men bara om den får verka på sina egna villkor. Egenvärdet ska värnas oavsett organisationsform och finansieringskälla.

Armlängds avstånd

Principen om armlängds avstånd ska gälla på politisk nivå. Detta innebär att politiska beslut ska beröra förutsättningar för konst och kultur som exempelvis ramar och resurser, riktlinjer och övergripande mål. Innehåll, skapande och genomförande ska styras av kulturskaparna. Denna princip ska också gälla beslutsfattare på tjänstepersonsnivå för att tillämpa ett gemensamt stringent förhållningssätt om principen om armlängds avstånd.

2. Förflyttningar

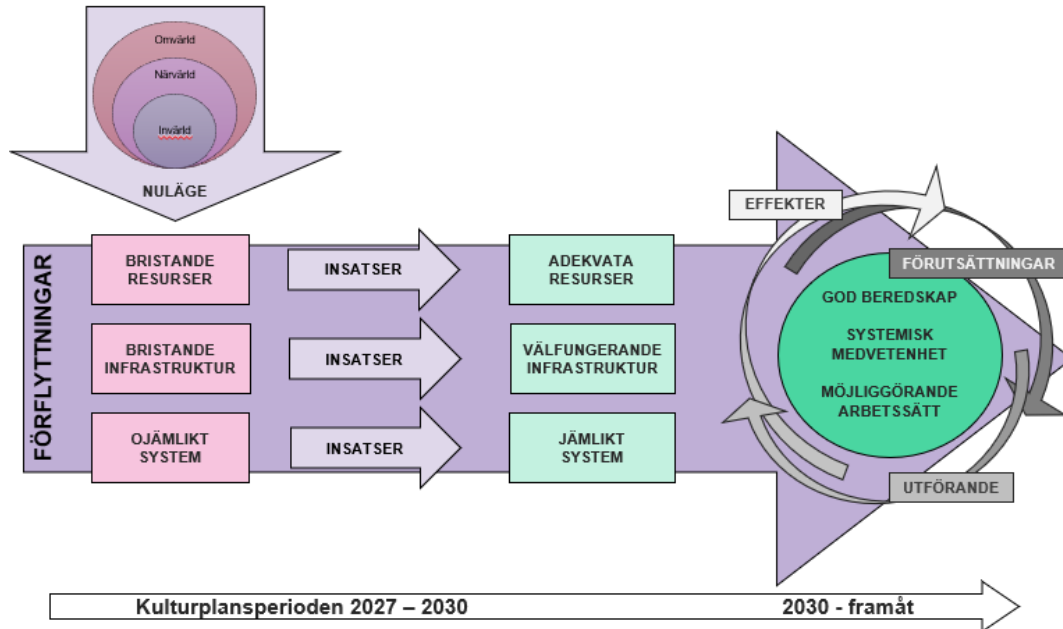
Region Sörmland har i samverkan med länets kommuner och i samråd med ett urval av länets fria kulturaktörer definierat en övergripande målsättning för kulturen i Sörmland. I relation till denna har ett antal utmaningar och önskade lägen identifierats. Förflyttningarna från dessa utmaningar till de önskade lägena styr Region Sörmlands insatser under planperioden.

Förflyttningarna knyter an till självständighetsmålet, delaktighetsmålet och samhällsmålet i de nationella kulturpolitiska målen och går att applicera på samtliga kultur- och konstområden, på alla aktörer inom det kulturella ekosystemet i Sörmland och för både deltagande, arrangerande och skapande.

I förflyttningarna har alla delar av det kulturella ekosystemet i Sörmland en roll att spela. Större aktörer har ett större ansvar för att göra förflyttningar än mindre, men eftersom förflyttningarna går att anpassa efter organisation så kan alla bidra. Genom att tillsammans gå från ett läge till ett annat skapas en rörelse framåt i kulturen i Sörmland. Därför är ambitionen att kulturaktörer inom det kulturella ekosystemet i Sörmland ska kunna använda förflyttningarna och den övergripande målsättningen i sina respektive utvecklingsarbeten om de så önskar.

Förflyttningarna bygger på den nulägesanalys som gjordes i framtagandet av kulturplanen. Det finns också andra möjliga förflyttningar för att nå god beredskap, möjliggörande arbetssätt och systemisk medvetenhet men under planperioden är förflyttningarna nedan i fokus. Det innebär vidare att genomförandet av förflyttningar inte automatiskt leder till god beredskap, möjliggörande arbetssätt och systemisk medvetenhet eftersom dessa

påverkas av fler faktorer än de som valts ut för denna kulturplan. På så sätt sträcker sig den övergripande målsättningen längre än planperioden.

Figur 2: Utmaningar, förflyttningar och önskade lägen i det kulturella ekosystemet i Sörmland.

2.1 Utmaningsdrivet perspektiv och systemsyn

För att lösa de stora utmaningarna som samhället står inför idag krävs en systemsyn. I det utmaningsdrivna förhållningssättet antar man ett systemperspektiv där fokus är helheten och inte på de enskilda delarna. Mycket kortfattat kan det sägas vila på två principer:

- Utgångspunkten är utmaningen och att förstå denna i sitt system innan man går vidare för att designa lösningar.
- Utmaningen måste lösas eller hanteras i samhandling.

I likhet med Region Sörmlands regionala utvecklingsstrategi har utgångspunkten i framtagandet av kulturplanen varit ett utmaningsdrivet förhållningssätt, där kulturen i Sörmland hanterats som ett ekosystem genom hela processen. Detta innebär att fokus ligger på de utmaningar som behöver lösas och inte på de saker som fungerar bra idag.

2.2 Övergripande målsättning

För att kulturen och konsten ska kunna vara en självklar del av alla invånares liv är den övergripande målsättningen att det kulturella ekosystemet i Sörmland ska präglas av en god beredskap, ett möjliggörande arbetssätt och en systemisk medvetenhet i såväl förutsättningar som utförande och effekter.

Alla förflyttningar bidrar till uppfyllandet av den övergripande målsättningen. Logiken är att när insatser genomförs så tas steg mot det

önskade läget som i sin tur leder till den övergripande målsättningen. En förflyttning sker.

2.3 Förflyttningarna

För att uppnå den övergripande målsättningen ska kulturen i Sörmland i samverkan säkerställa följande förflyttningar:

- Från bristande resurser till adekvata resurser.
- Från en bristande infrastruktur till en välfungerande infrastruktur.
- Från ett ojämlikt system till ett system med lika villkor.

I detta ska Region Sörmland:

1. Verka för stärkta resurser till kultur i Sörmland, i strategisk samverkan med relevanta aktörer.
2. Främja den konstnärliga utvecklingen av konst- och kulturområdena i länet.
3. Främja en stabil återväxt i det kulturella ekosystemet.
4. Främja en välfungerande infrastruktur som stödjer kulturens tillgänglighet, spridning, produktion och utveckling i hela länet.
5. Stärka samverkan för att ta tillvara på olikheter och främja jämlika villkor och förutsättningar.

Region Sörmland konkretiserar hur ovanstående ska uppnås genom att definiera insatser per konst- och kulturområde i kapitel 5 ”Förflyttningar inom regional kulturverksamhet”. Numreringen av punkterna visar ingen inbördes prioritering.

2.4 Utmaningar och önskade lägen

Nedan beskrivs de utmaningar och de önskade lägen som definierades under framtagandet av kulturplanen. Utgångspunkten var en nulägesanalys som gjordes under våren 2025.

I verkligheten är utmaningarna och de önskade lägena sammanflätade och går in i varandra men för läsarförståelsens skull är de här indelade mot respektive förflyttning.

Från bristande resurser till adekvata resurser

För att nå ett önskat läge med god beredskap, möjliggörande arbetssätt och systemisk medvetenhet så krävs en förflyttning kring resurser.

Utmaningar - Från resursbrist...

Det finns utmaningar kring tillgången och användandet av resurser inom det kulturella ekosystemet i Sörmland, där resurser definieras som mer än enbart pengar.

En del av detta är att det har identifierats att det finns en bristande kunskap om och förståelse för varandras villkor, behov och förutsättningar bland kulturaktörerna i det kulturella ekosystemet i Sörmland. Detta påverkar såväl samverkan som andra resurser negativt.

Även förmåga eller möjlighet till samverkan är en fråga om resurser. Samverkan finns inom det kulturella ekosystemet men den sker ofta sporadiskt och är i delar bristfällig. Det saknas både kontaktytor och tid, såväl som en kultur som möjliggör mer strategisk samverkan.

De offentliga bidragssystemen i länet har nästan uteslutande ideella föreningar som målgrupp och består huvudsakligen av kortsiktiga stöd. Detta gör att kulturföretagare hänvisas till statliga stöd för professionella konstnärer. I ett systemperspektiv riskerar detta att skapa obalans eftersom föreningar och företagare är ömsesidigt beroende av varandra. Den offentliga finansieringen av kultur från stat, region och kommun har minskat över tid. Samtidigt finns utmaningar med bland annat en ökad projektifiering och minskad tid för kärnverksamhet i relation till privat finansiering från exempelvis näringsliv och filantroper. I kombination med att kulturaktörerna har svårt att hitta rätt i de företagsfrämjande systemen så utmanas de fria kulturaktörernas möjligheter till försörjning.

Resurser är också framtidens kulturskapare och publik. När det gäller återväxten är det svårt att göra en generell bedömning. Det skiljer sig åt mellan konst- och kulturområden och mellan kommuner avseende bland annat inskrivna barn i kulturskolan, möjligheter till kultur på fritiden, arbete med skapande skola och andelen unga som går estetiskt gymnasieprogram.

Brist på ekonomiska medel, bristande samverkan och osäkerheter kring återväxt skapar sammantaget ett ineffektivt användande av de resurser som finns i systemet. Detta försvårar för kultur att nå invånarna i Sörmland.

... till adekvata resurser – önskat läge

Utan samverkan kan det kulturella ekosystemet inte nå fram till adekvata resurser, därför präglas det av att en god samverkan sker i alla delar. Inom det offentliga är samverkan och systemförståelse en grund för hållbara och framtidssäkrade strategier, för politiska satsningar och ekonomiska prioriteringar. Det finns också en gemensam syn på att alla delar av det kulturella ekosystemet är lika viktiga.

Det finns en adekvat mängd resurser inom det kulturella ekosystemet för såväl skapande, arrangerande och deltagande som för utveckling och innovation. Finansieringen av kulturen i Sörmland är långsiktig och förutsägbar och kommer från olika källor, både offentliga och privata.

Återväxten inom det kulturella ekosystemet är god och det livslånga lärandet främjas genom fokus på kulturskola, kultur i skolan och på fritiden samt utbildningar och kompetenshöjande satsningar inom konst och kultur.

Det finns sammanhang där det gemensamma lärandet får ta plats och utbyte av idéer, kunskap och perspektiv kan ske. Återväxten gynnas också av att det finns korta vägar till sysselsättning för nyinflyttade fria kulturaktörer.

Från en bristande infrastruktur till en välfungerande infrastruktur

För att nå ett önskat läge med god beredskap, möjliggörande arbetssätt och systemisk medvetenhet så krävs en förflyttning kring infrastrukturen.

Utmaningar – Från bristande infrastruktur...

Infrastrukturen tolkas här som de grundläggande relationella, fysiska och digitala strukturer som behöver finnas på plats för att det kulturella ekosystemet ska fungera.

Det starka ideella engagemanget inom civilsamhället och engagerade medarbetare inom det offentliga såväl som lokala eldsjälarna är en viktig del av infrastrukturen eftersom de skapar möjligheter för invånare att nås av kultur i hela länet. Det finns dock en sårbarhet i att infrastrukturen blir personberoende på så sätt att om en enskild aktör försvinner från en plats så kan det innebära att hela konst- och kulturområden försvinner eller flyttar från platsen.

Ytterligare en del av infrastrukturen för kultur är nätverk mellan kulturaktörer. Det finns formella och informella nätverk mellan olika offentliga kulturaktörer och ibland mellan fria kulturaktörer, men i olika utsträckning beroende av kultur- och konstområde. När de finns så är de en resurs för såväl kollegialt erfarenhetsutbyte som kunskapsdelning och samverkan.

Regelverken kring offentliga bidrag riskerar att styra det konstnärliga innehållet och armlängds avstånd är en princip som inte alltid efterlevs, vilket påverkar fria aktörers oberoende. Det saknas också på många sätt förutsättningar för samverkan över kommungränserna för fria kulturaktörer eftersom regelverk och målsättningar varierar mellan såväl kommuner som mellan kommun och region. En bristande samordning och kommunikation mellan offentliga aktörer tar tid från fria aktörer och dialogen mellan det offentliga och det fria kulturlivet upplevs ofta som otillräcklig.

Det gynnsamma geografiska läget och flerkärnigheten i länets geografi är både en styrka och en svaghet. Den skapar förutsättningar för utveckling i hela länet samtidigt som den riskerar att skapa en spretighet utan naturliga centrum. Platser för skapande, arrangerande och deltagande i kultur är en viktig del av infrastrukturen. Det finns platser för kultur i hela länet men det finns skillnader i hur väl anpassade de är i relation till olika konst- och kulturområden. Vissa har en starkare och andra har en svagare infrastruktur. Det finns också utmaningar för såväl kulturaktörer som för publik att ta sig till många av platserna på ett hållbart sätt.

Sammantaget finns det brister i infrastrukturen i det kulturella ekosystemet i Sörmland, vilket försvårar arbetet med att både vara verksam och nå ut med kultur i hela länet.

...till välfungerande infrastruktur – önskat läge

När det finns en välfungerande infrastruktur så finns strukturer och nätverk som gynnar dialog, engagemang och samverkan. Detta skapar förutsättningar för att kulturen ska kunna växa organiskt genom att kunna ta tillvara på lokala initiativ och drivkrafter. Samtidigt kan sårbarheten i personberoendet delvis motverkas av strukturerna och nätverken.

En välfungerande infrastruktur där politiken, den offentliga byråkratin och det offentliga stödet skapar förutsättningar för att fria kulturaktörer ska kunna vara yrkesverksamma i hela länet möjliggör kvalitet, utveckling och tillväxt. Där har också det offentliga tydliga roller och såväl politik som tjänstepersoner tar ansvar för och värnar den konstnärliga friheten och principen om armlängds avstånd.

Att det finns en välfungerande infrastruktur innebär också att platserna för kultur är tillgängliga, ligger inom rimliga avstånd och är möjliga att ta sig till på ett hållbart sätt. Detta gör att invånare i alla åldrar i länet kan ta del av kulturutbud inom olika konst- och kulturområden.

Från ett ojämlikt system till ett system med lika villkor

För att nå ett önskat läge med god beredskap, möjliggörande arbetssätt och systemisk medvetenhet så krävs en förflyttning kring jämlikhet.

Utmaningar - Från ojämlikt system...

Det finns grupper i befolkningen som inte nås av det offentligt finansierade kulturutbudet idag och personer från majoritetssamhället är i högre utsträckning nöjda med hur de kan konsumera och delta i kultur än exempelvis personer med annat modersmål än svenska, personer med funktionsnedsättning och nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer. Det finns också en maktobalans i det kulturella ekosystemet, där offentliga kulturaktörer har mer makt än det fria kulturlivet och det finns en bristande mångfald i sammanhang där beslut bereds och fattas. Det geografiska läget påverkar också tillgången till kultur.

I Sörmland ökar ojämlikheten i inkomstnivåer och det finns stora skillnader i utbildningsnivå mellan invånarna. Båda dessa faktorer påverkar kulturvanorna vilket skapar en ojämlik tillgång till kultur för invånarna i Sörmland. Detta gäller såväl barn som vuxna och även om många barn och unga nås av kultur i skolan så har en majoritet av de inskrivna barnen i kulturskolorna högutbildade föräldrar. Något som blir särskilt relevant i ljuset av att Sörmland har den högsta andelen barn och unga som lever i hushåll med låg ekonomisk inkomststandard i riket. Barns kulturvanor är

också knutna till föräldrarnas, och framför allt mammornas, utbildningsnivå vilket gör att tillgängligheten till kultur varierar stort mellan olika invånare i Sörmland.

Det oroliga omvärldsläget ökar kulturens relevans i samhället, och i kristider kan argumenten för kulturens värden och nytta öka. Uppfattningarna om kulturens värden i samhället och vad kultur kan bidra med i såväl vardag som kristid skiljer sig dock åt. Något som ytterligare förstärker ojämlikheterna i ekosystemet eftersom det innebär att prioriteringarna kring kultur jämfört med andra välfärdsområden skiljer sig åt. Detta gör också att villkoren och förutsättningarna för att vara yrkesverksam inom kultur är olika beroende av vilken kommun man tillhör. Det finns också en ojämlikhet i att personer från majoritetssamhället i högre utsträckning än andra verkar kunna leva på enbart sitt kulturyrke.

Sammantaget syns ojämlikheterna i såväl tillgången till kultur som villkoren för kulturskapande i Sörmland.

...till jämlika villkor – önskat läge

När det finns en jämlik tillgång till kultur har alla invånare i Sörmland möjlighet att ta del av och utöva kultur och kulturens många positiva effekter. Maktobalansen mellan offentliga och fria kulturaktörer hanteras genom en genomgripande systemisk medvetenhet och ett möjliggörande arbetssätt.

Jämlika förutsättningar och villkor för yrkesverksamma kulturaktörer möjliggör ett kulturliv som präglas av både bredd och spets i Sörmland. Det gör att kulturen blir relevant, angelägen och tillgänglig för invånarna eftersom det finns en rik mångfald av kulturuttryck och möjligheter för invånarna att ta del av och utöva kultur på olika sätt. Barn och ungas rätt till kultur och påverkansmöjligheter beaktas särskilt.

Jämlika villkor innebär också att fria kulturaktörer har möjlighet att vara yrkesverksamma över hela Sörmland, vilket bidrar till en levande och spridd kulturell närvaro i länet.

Detta bidrar till en gemensam syn på kulturens positiva betydelse för individ och samhälle vilket gör att kulturen prioriteras. Därigenom kan den fungera som motståndskraft och skyddsfaktor i tider av kris för både individen och för samhället i stort.

3. Framtagande och uppföljning

3.1 Framtagande av kulturplan

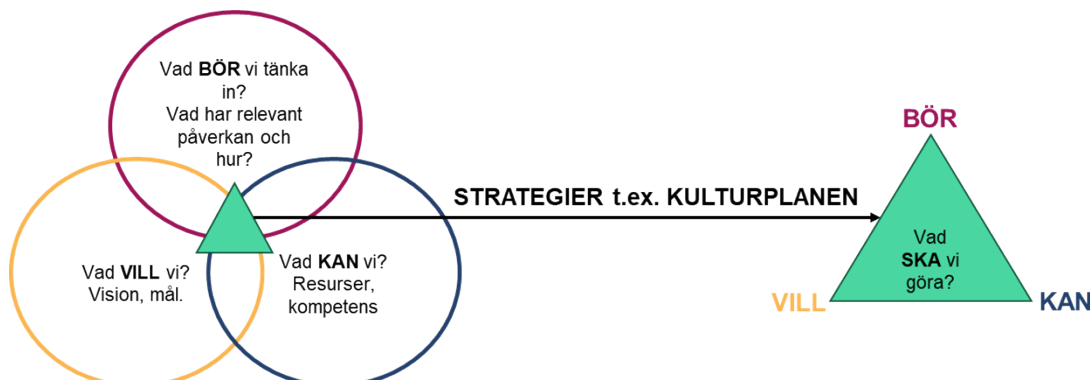
Kulturplanen är framtagen i samverkan med länets kommuner genom samverkansplattformen Samkultur Sörmland⁷ och i samråd med det fria kulturlivet genom den referensgrupp⁸ som är kopplad till Samkultur Sörmland.

Framtagandet har skett under fyra workshopstillfällen från december 2024 till maj 2025. I januari erbjöds samtliga deltagare i Samkultur Sörmland och referensgruppen att besvara en SWOT-analys om sina kulturverksamheter. I maj erbjöds också det fria kulturlivet att besvara en enkät om nuläget i kultur i Sörmland. Fokus för denna var att fånga röster som inte självklart finns i rum där beslut fattas. Workshoparna, samtalen, SWOT-analysen och enkäten har tillsammans med en nulägeskartläggning legat till grund för identifierandet av utmaningar, önskade lägen och den övergripande målsättningen för kulturen i Sörmland.

Utifrån löpande utvärderingar inom framtagandet så verkar processen kring kulturplanen ha varit värdefull i sig, bland annat för att öka förståelse för varandra och den systemiska medvetenheten.

Omvärlden, trender och strategisk framsyn

Eftersom omvärlden är komplex och föränderlig menar region Sörmland att de utmaningar som samhället och organisationen står inför behöver mötas med nya arbetssätt och nya sätt att tänka kring våra uppdrag. I arbetet med kulturplanen har metoden därför varit en kombination av strategiskt framsynsarbete och samverkan. Ambitionen är att skapa mer framtidssäkra strategier som fungerar i en komplex och föränderlig omvärld. Modellen nedan har varit vägledande i detta.

Figur 3: Venn-diagram över strategisk framsyn.

⁷ Samverkansplattform som består av representanter från kulturpolitik och kulturtjänstepersoner i länets samtliga kommuner.

⁸ Samrådsgrupp som består av ett 20-tal representanter för civilsamhälle och professionella aktörer från förordningens samtliga kultur- och konstområden.

Strategisk framsyn handlar om att integrera insikter om framtiden i strategisk planering och beslutsfattande. För att göra detta används den kollektiva intelligensen på ett strukturerat och systematiskt sätt. Man betonar ofta användning av iterativa arbetssätt⁹ inom systemsynsperspektiv, exempelvis tjänstedesignsmetoder. Arbetssättet för att ta fram kulturplanen har därför varit användarnära, utforskande och flexibelt.

I framtagandet av kulturplanen har region Sörmland tagit avstamp i den omvärldsanalys som Sveriges kommuner och regioner (SKR) (se källförteckning) har tagit fram. Denna har sedan tillämpats på kulturområdet i Sörmland.

3.2 Roller och aktörer

Roller

Det kulturella ekosystemet i Sörmland består av en mängd olika aktörer inom olika kultur- och konstområden med olika organisationsform och av invånarna som tar del av kultur.

Det kulturella ekosystemet i Sörmland är inte isolerat utan hänger i sin tur ihop med andra ekosystem och samarbeten, exempelvis Östra Mellansverige och främjandenätverk för olika konstområden.

Kulturen i Sörmland/Sörmlands kulturliv/kulturlivet i Sörmland avser alla kulturaktörer, såväl offentliga som fria. Exempelvis:

- *Offentliga kulturaktörer*
  - Kommuner
  - Region Sörmland
- *Fria kulturaktörer/Det fria kulturlivet*

Kulturaktörer utan statlig, regional eller kommunal huvudman.

Exempelvis:

  - Företag
  - Föreningar
  - Studieförbund
  - Enskilda aktörer
  - Rörelsefolkhögskolor
  - Branschorganisationer

Samkultur Sörmland

Samkultur Sörmland är den gemensamma samverkans- och samrådsstrukturen kring kultursamverkansmodellen i Sörmland. Frågorna som hanteras inbegriper såväl den regionala kulturverksamheten inom

---

⁹ En metod där man stegvis förfinar resultaten i en upprepad cirkulär process genom att skapa, testa, utvärdera och justera. Detta till skillnad från exempelvis en linjär process där man går från A till B.

kultursamverkansmodellen som annan kulturverksamhet i länet. Fokus är kulturstrategiskt arbete, kulturutveckling, uppföljningsarbete och analys.

I strukturen representeras region Sörmland och de sörmländska kommunerna på politisk- och tjänstepersonsnivå.

Samkultur Sörmland fattar beslut om sin egen arbetsordning efter ny godkänd kulturplan.

Referensgruppen

Inom Samkultur Sörmland finns en konstformsövergripande referensgrupp med företrädare för professionella och ideella aktörer inom det fria kulturlivet¹⁰. Referensgruppen har en rådgivande funktion inom kultursamverkansmodellen och annan kulturverksamhet i länet samt en roll i det kvalitativa uppföljningsarbetet kopplat till kulturplanen.

Referensgruppens sammansättning ska ha så hög kontrastverkan som möjligt så gruppen som helhet representerar så stor bredd som möjligt av det fria kulturlivet i Sörmland.

Uppdraget styrs av arbetsordningen för Samkultur Sörmland.

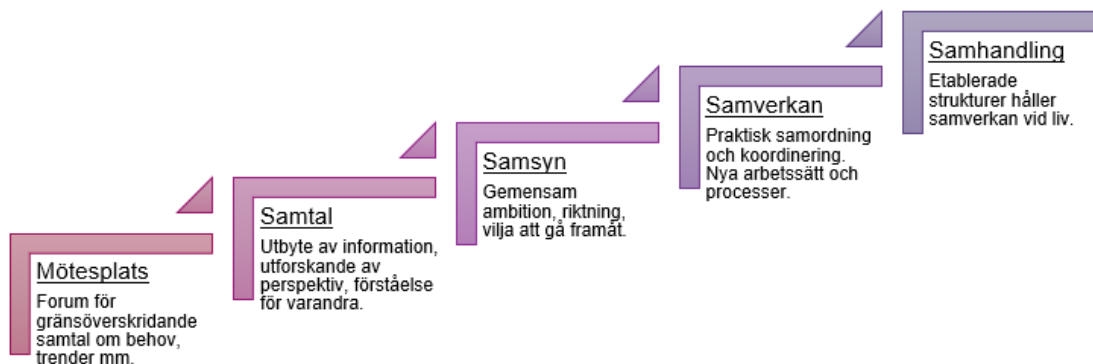
Nätverk

Mellan region Sörmland och Sörmlands kommuner sker erfarenhetsutbyte och dialog vid behov och i olika nätverk som ofta, men inte alltid, faciliteras av Region Sörmland. Bland annat chefsnätverket för kulturstrategiska frågor, chefsnätverket för folkbiblioteken och kultursamordnarnätverket.

Arbetsätt

Samverkan

Samverkan är det centrala arbetssättet för att arbeta med kulturplan 2027–2030. Samverkan kan ske på olika sätt, vilka beskrivs i samverkanstrappan nedan.

Figur 4: Samverkanstrappan. Från Bottheim Karoline och Zingmark Anna, 2024. Att lyckas leda i samverkan.

¹⁰ För definition av vilka som ingår i det fria kulturlivet se ovan i avsnitt "Roller".

För all samverkan är det viktigt att föra en dialog kring ambitionsnivån.

Under planperioden kommer former för bred samverkan för yrkesverksamma aktörer inom det kulturella ekosystemet att utforskas och testas.

Rättighetsbaserat arbetssätt

Mänskliga rättigheter gäller alla människor. Som offentlig verksamhet utgår Region Sörmland därför från ett rättighetsbaserat arbetssätt för att se till att det blir så i praktiken. Detta är ett förhållningssätt där människan och de mänskliga rättigheterna står i centrum. Invånarna är rättighetsinnehavare och det offentliga är ansvarsbärare. Det innebär att offentlig verksamhet har ett ansvar att förebygga och motverka ojämlikhet.

Arbetssättet bygger på FN:s principer om mänskliga rättigheter och genomsyras av tre principer: icke-diskriminering och jämlikhet, deltagande och inkludering samt transparens och ansvar. Det innebär bland annat att ingen ska diskrimineras, utan att var och en måste mötas utifrån sina egna förutsättningar.

3.3 Förhållandet mellan kulturplanen och den regionala utvecklingsstrategin

Region Sörmlands kulturplan förhåller sig till den regionala utvecklingsstrategin genom att förflyttningarna inom kultur i Sörmland också bidrar till de fem prioriterade inriktningarna i den regionala utvecklingsstrategin.

- Goda boende- och livsmiljöer för jämlika möjligheter till arbete, välbefinnande och välfärd
- En hållbar fysisk och digital tillgänglighet och mobilitet
- Livslångt lärande för tryggad kompetensförsörjning
- Ett växande och dynamiskt näringsliv som bidrar till hållbar omställning
- Jämlika livsvillkor och god hälsa för alla, med särskilt fokus på barn och unga

Under planperioden ska relationen mellan regionala utvecklingsstrategin och kulturplanen analyseras med syfte att bedöma behovet av ökad samordning.

3.4 Uppföljning och analys

Kulturrådet gör årliga uppföljningar av det statliga bidraget inom kultursamverkansmodellen genom insamlandet av data till Kulturdatabasen.

Utöver denna så kommer region Sörmland att arbeta fram strukturer för såväl kvalitativ som kvantitativ uppföljning och analys i relation till kulturplanen under planperioden. Liknande processer finns i andra regioner,

vilket öppnar för samverkan i frågan. Ambitionen är att på ett resurseffektivt sätt säkerställa att insatser som görs sker i förflyttningarnas riktningar.

3.5 Uppdatering av kulturplan och ansvar

Kulturplanen beslutas var fjärde år av regionfullmäktige. I nämnden för kultur-, utbildning- och friluftsverksamhets årliga verksamhetsplan med budget konkretiseras och resurssätts de regionala verksamheternas aktiviteter som knyter an till insatserna i kulturplanen.

3.6 Årlig framställan till Statens kulturråd

Den årliga framställan till Kulturrådet sker i en anmodan i enlighet med förordningen om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Denna kompletteras med relevanta verksamhetsplaner och budgetar.

4. Regional kulturverksamhet inom kultursamverkansmodellen

Verksamheter i Sörmland som får stöd inom kultursamverkansmodellen är:

- **Arkiv Sörmland**, med särskilt ansvar för Regional enskild arkivverksamhet.
- **Kulturutveckling och verksamhetsstöd Sörmland**, med särskilt ansvar för Biblioteksutveckling, Litteraturfrämjande verksamhet, Läsförmedling verksamhet och Regionalt övergripande kulturstöd
- **Scenkonst Sörmland** med särskilt ansvar för Filmkulturell verksamhet och Professionell dans-, musik- och teaterverksamhet.
- **Svenskt Barnbildarkiv**, med uppdrag inom Regional enskild arkivverksamhet.
- **Sörmlands museum**, med särskilt ansvar för Hemslöjdsfrämjande verksamhet, Museernas kulturmiljöarbete, Professionell bild och form-verksamhet och Regional museiverksamhet.

Huvudman för Kulturutveckling och verksamhetsstöd Sörmland, Scenkonst Sörmland och Sörmlands museum är Region Sörmland. Huvudman för Arkiv Sörmland är en ideell förening och för Svenskt Barnbildarkiv är Eskilstuna kommun huvudman. Scenkonst Sörmland, Arkiv Sörmland och Svenskt barnbildarkiv har huvudsäte i Eskilstuna och Kulturutveckling och verksamhetsstöd och Sörmlands museum har huvudsäte i Nyköping. Arbetet med regional kulturverksamhet sker dock i hela länet.

4.1 Arbetsätt

Samtliga verksamheter som får statligt stöd genom kultursamverkansmodellen arbetar rättighetsbaserat och följer för området

relevant lagstiftning. De arbetar också med kontinuerligt utvecklingsarbete inom respektive kultur- och konstområde. På vilket sätt specificeras i de årliga verksamhetsplanerna.

Flera av de regionala kulturverksamheterna arbetar, eller planerar att arbeta, med residensverksamhet.

4.2 Arkiv Sörmland

Arkiv Sörmland är en ideell förening bildad av representanter från närings- och föreningsliv, enskilda personer och länets kommuner. Styrelsen har en bred geografisk sammansättning, väl förankrad i länet.

De enskilda organisationerna och deras historia utgör en del av Sveriges väg till ett demokratiskt samhälle. Handlingar från närings- och föreningsliv är dock inte skyddade enligt lag, som fallet är med offentliga handlingar. Därför riskerar de att försvinna vid exempelvis verksamhetsnedläggning, digitala teknikövergångar, förändringar i styrelsesammansättning eller lokalbyten.

Syftet med verksamheten är därför att verka för att vårda, bevara och skapa förvaringsmöjligheter för arkiv från den enskilda sektorn i länet. Detta innefattar arkiv från bland annat föreningar, företag, stiftelser, gårdar och personer, i såväl form av pappersarkiv som digitala handlingar. Arkiv Sörmland arbetar också för att marknadsföra och lyfta fram arkivens innehåll för forskare och allmänhet, utbilda i arkivvårdsfrågor och informera om vikten av ett bevarande av enskilda arkiv då detta inte regleras i lag.

4.3 Kulturutveckling och verksamhetsstöd Sörmland

Kulturutveckling och verksamhetsstöd Sörmland har fyra uppdrag som i viss mån överlappar varandra: biblioteksutveckling, litteraturutveckling, läsfrämjande och regionalt övergripande kulturstöd. Samtliga uppdrag är främjande med producerande inslag.

Gemensamt är att Kulturutveckling och verksamhetsstöd arbetar strategiskt, systematiskt och operativt med innovation, samverkan och metoder där användaren står i fokus. Detta för att skapa hållbara effekter och för att möta nutiden och framtidens komplexitet. Satsningar inom verksamheten kan ske återkommande eller vid enstaka tillfällen, i längre processer eller som tillfälliga projekt. Samverkan sker med andra intressenter och målgrupper på lokal, regional, nationell eller internationell nivå. Verksamheten tar avstamp i ett rättighetsbaserat arbetssätt och är utforskande i såväl metoder och verktyg som operativt arbete.

Kulturutveckling och verksamhetsstöd innefattar också den lagstadgade regionala biblioteksverksamheten och styrs därmed även av Region Sörmlands biblioteksplan.

4.4 Scenkonst Sörmland

Scenkonst Sörmland producerar professionell dans-, musik- och teater och har främjande och utvecklingsuppdrag inom dans och film.

En stor del av produktionen finns inom Sörmlandsmodellen, en samverkansmodell tillsammans med länets kommuner som erbjuder ett professionellt kulturutbud två gånger per läsår till barn mellan 5–15 år. Utöver Sörmlandsmodellen utvecklas kontinuerligt ett utbud för publik och offentlig verksamhet, som riktar sig till alla åldrar.

Scenkonst Sörmland arbetar med samtida scenkonst som främjar, överraskar och berör. Grundläggande för all produktion och verksamhet är konstnärlig kvalitet och förnyelse, ett strukturerat mångfaldsperspektiv och utvecklingsfokus som präglas av nyfikenhet och öppenhet för nya arbetsformer och uttryck. Utvecklingsarbetet inkluderar också omvärldsbevakning och kunskapsinhämtning som syftar till att berika såväl publik som verksamhetsdeltagare samt att säkerställa att hänsyn tas till olika perspektiv.

Genom dialog och i samverkan med relevanta fria och offentliga aktörer regionalt, nationellt och internationellt arbetar Scenkonst Sörmland med att stärka konstformernas utveckling och att nå ut i länet med upplevelser och verksamhet. En del av detta är också att utveckla plattformar för barns och ungas inflytande och delaktighet.

4.5 Svenskt barnbildarkiv (SBBA)

Svenskt barnbildarkiv (SBBA) är ett kommunalt arkiv med regional verksamhet som arbetar forskningsfrämjande med barnkonventionen som ledstjärna. Verksamheten bygger på barns rätt att uttrycka sig och göra sina röster hörda. Som det enda arkivet i sitt slag samlar SBBA in, registrerar, vårdar och förmedlar barns bilder för forskning och studier om barns liv, utveckling och livsvillkor.

I arkivet finns omkring 700 000 bilder från slutet av 1700-talet fram till idag, skapade av barn och unga upp till 20 år. Materialet kommer främst från Sverige, men också från andra delar av världen. I dessa bilder finns berättelser om barns samtid, deras tankar om hur världen fungerar eller hur den borde vara. Bilderna utgör en del av barns eget kulturarv.

SBBA bedriver också ett aktivt arbete för att fånga upp vad barn idag anser är viktigt i samhället. Genom att möta barn i olika åldrar och med olika bakgrunder strävar arkivet efter en bred representation i samlingarna, för att på så sätt skapa rikare och mer mångfacetterade historiska källor för framtiden.

Arkivet verkar både i det stora och det lilla med såväl nationella och internationella samarbeten som projekt riktade mot barn och unga i Sörmland.

4.6 Sörmlands museum

Sörmlands museum har producerande uppdrag inom kulturmiljövård, museiverksamhet och inom bild- och form-verksamhet och främjande verksamhet inom hemslöjd, bild- och form och kulturmiljövård.

Utställningar är i centrum för museiverksamheten där Berättande magasin, som befinner sig i gränslandet mellan utställning och magasin är central. Insamling, dokumentation och utveckling av Berättande magasin är en del av arbetet. Utöver det så innefattas också pedagogiska program för skolor och allmänhet, kurser, seminarier och rådgivning i museiverksamheten. Även samverkan med universitet och andra lärosäten är en del av verksamheten, med bland annat öppna studierum för forskning.

Fast kulturhistorisk verksamhet bedrivs bland annat på Nynäs slott, vid Malmahed i Malmköping och i Kungstornet i Nyköping.

Kulturmiljöuppdraget har en stark förankring i Sörmland med en stor mängd kulturhistoriskt intressanta miljöer, historiska byggnader och fornlämningar. Verksamheten utför antikvariska uppdrag, bedriver kurs- och programverksamhet, projekt och samverkar med bland annat Länsstyrelsen och Hållbar regional utveckling.

Arbetet inom Bild och form och Hemslöjdsfrämjande verksamhet är i hög grad integrerat i museiverksamheten. Exempelvis via utställningar på plats och för vandring, program, kurser och seminarier liksom pedagogisk verksamhet för barn och vuxna. MU-avtalet (medverkans- och utställningsersättning) följs inom verksamheten, som också ska verka för att tillämpning sker av länets andra arrangörer. Främjande verksamhet till yrkesverksamma är också en del av arbetet inom bild- och form och hemslöjd.

Sörmlands museum har ett butikskoncept som innebär att hantverkare, slöjdare, konstnärer och designers bjuds in att skapa nya produkter med inspiration från museets samlingar.

5. Förflyttningar inom regional kulturverksamhet

I denna del presenteras insatser per konst- och kulturområde. Insatserna konkretiserar vad som ska göras inom respektive konst- och kulturområde under planperioden för att bidra till Region Sörmlands ansvar i förflyttningarna.

Insatserna bidrar också till uppfyllande av de nationella kulturpolitiska målen med tillhörande främjandemål och till prioriteringarna i Sörmlands regionala utvecklingsstrategi.

I bilaga 3 finns kopplingen mellan förflyttningarna, de nationella kulturpolitiska målen och främjandemålen samt prioriteringarna i Sörmlands

regionala utvecklingsstrategi. Kopplingen är viktigt för såväl avgränsning som uppföljning.

Numreringen av insatserna visar ingen inbördes prioritering.

5.1 Biblioteksutveckling

Insats 1

- Bidra till att stärka folkbibliotekens relevans och resiliens i en föränderlig värld.

För att folkbiblioteken ska kunna möta förändrade behov, förutsättningar och beteenden i samhället krävs ett kontinuerligt arbete med innovation och verksamhetsutveckling. I arbetet med tidigare projekt och processer framkommer behov av att stärka folkbiblioteken kring det strategiska perspektivet, att stötta kring tillämpning av användarcentrerade metoder och att utveckla arbetssätt för att skapa en fortsatt hållbar och relevant biblioteksverksamhet för framtiden.

Insats 2

- Bidra till att stärka folkbibliotekens demokratiska uppdrag som arena för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Folkbiblioteken har en viktig roll i att främja ett hållbart och demokratiskt samhälle genom att erbjuda jämlik tillgång till information, kunskap, forskning, litteratur och kultur. Folkbiblioteken fungerar som inkluderande mötesplatser och centrala arenor för livslångt lärande där alla människor ges förutsättningar att utvecklas och delta.

Insats 3

- Stärka samverkan för att möta gemensamma samhällsutmaningar och bidra till ett hållbart och inkluderande Sörmland.

Samverkan stärker resurser och kompetens på nationell, regional och lokal nivå, samt främjar både kollegialt och organisatoriskt lärande. Genom att bygga hållbara strukturer för samverkan mellan offentlig verksamhet, civilsamhälle, folkbildning och andra aktörer kan vi tillsammans hantera komplexa utmaningar.

5.2 Filmkulturell verksamhet

Insats 1

- Främja filmkulturellt intresse, utövande och framtida yrkesverksamhet hos barn och unga genom att arbeta med riktade satsningar.

Att både arbeta med en bred återväxt och med spetskompetens gynnar filmkulturella området i stort i Sörmland. För att skapa en gynnsam kompetensutveckling och talangutveckling krävs att tillräckligt många ser filmen som ett framtida yrke. Det egna skapandet, där bland annat film ingår, bland 16–26-åringar i Sörmland minskar dock.

Insats 2

- Tillgängliggöra det filmkulturella området för Sörmlands invånare genom att främja spridning och utveckling.

Det finns skillnader i vilka invånare som tar del av film- och biografutbudet där personer från hushåll med låg inkomststandard och med låg utbildningsnivå tar del i lägre utsträckning. Att fler kan ta del av filmkulturella konstområdet blir en fråga om jämlik tillgång till kultur eftersom filmkunnighet och att kunna tolka och förstå rörlig bild är avgörande för ett demokratiskt samhälle och kritiskt tänkande.

Insats 3

- Främja yrkesverksamma inom filmproduktion i Sörmland för att skapa förutsättningar för konstnärlig utveckling och kvalitet.

I länet saknas idag på många sätt en infrastruktur för yrkesverksamma inom filmproduktion. Detta avseende såväl kollegiala nätverk som andra resurser. Det finns dock ett påbörjat arbete inom det filmkulturella området som lagt grunden för fortsatt utveckling av strategisk samverkan.

5.3 Hemslöjdsfrämjande verksamhet

Insats 1

- Främja tillgängligheten och utövandet inom hemslöjdsområdet genom att möta invånarna där de är kunskapsmässigt, mentalt och geografiskt.

Hemslöjd har positiv påverkan på människan som skapar och hantverk och slöjd är en resurs i relation till hållbarhetens alla dimensioner. Många slöjdar men det finns grupper i befolkningen som inte nås av det offentligt finansierade kulturutbudet och de aktiviteter som finns inom slöjd i Sörmland. Att möta invånarna där de är blir därför en viktig främjande insats.

Insats 2

- Främja barn och ungas slöjdande och framtida yrkesverksamma slöjdare genom att arbeta med riktade satsningar till barn och unga.

I Sörmland minskar andelen unga 16–26 år som slöjdar eller ägnar sig åt annat hantverk. Slöjd kan utveckla barns självkänsla och förmågor som kreativitet, motorik och problemlösningsförmåga. Slöjd finns som ämne på

flera kulturskolor i Sörmland men tillgången till kulturskolorna är ojämnt fördelad i länet där barn till föräldrar med högre utbildning är överrepresenterade.

Insats 3

- Säkerställa hantverkskunskap och områdets utveckling genom stödjande verksamhet för yrkesverksamma slöjdare.

Under föregående planperiod genomfördes en utredning för att ta reda på vilka behov som finns hos yrkesverksamma slöjdare. Den visar att det finns en vilja att utveckla företagen men att mindre än hälften av de yrkesverksamma slöjdarna i Sörmland vet om vilket stöd de kan få som företagare. Det stöd som efterfrågas rör framför allt finansiering av verksamheten, marknadsföring och försäljning av produkter/tjänster. Kollegiala nätverk identifieras också som viktiga för utvecklingen av hantverket.

5.4 Litteraturfrämjande verksamhet

Insats 1

- Främja skrivande och framtida författarskap hos barn och unga genom att arbeta med riktade satsningar.

Inom talangutveckling lyfts behovet av en tydlig och sammanhållen utbildningskedja. Inom litteraturen finns luckor i en sådan utbildningskedja för barn och unga. Endast en kommun i Sörmland erbjuder kurser i skrivande och berättande inom kulturskolan. Skrivande och läsande inom skolan har ett starkt nyttofokus och sker oftast inte för att uppmuntra läsoplevelsen i sig, vilket gör att det finns ett behov av andra arenor för att utveckla litterär kompetens.

Insats 2

- Främja den konstnärliga utvecklingen av litteraturområdet i länet för att stärka både yrkesutveckling och yrkesidentitet.

Författarskap är oftast ett ensamt arbete men många författare behöver kollegiala utbyten och sammanhang. Det finns ett behov av stöd med omvärldsbevakning, samverkan och riktade satsningar till författare i Sörmland. Litteratur är ett relativt nytt område för de regionala bidragen vilket syns på den låga andel stöd som både söks och erhålls till litteratur jämfört med andra konstområden. Antalet författare har minskat något i Sörmland sedan 2018.

Insats 3

- Utveckla infrastrukturen inom litteraturområdet genom att stödja nätverk och stärka lokala initiativ i hela länet.

Flerkärnigheten i Sörmland bidrar till att litteraturområdet är utspritt över hela länet. På de mindre orterna där det finns engagerade författare och lokala bokhandlare har de stor betydelse för det lokala kulturlivet. Därför bör satsningar på litterära infrastrukturer bygga på många små aktörer snarare än få större.

5.5 Läsfrämjande verksamhet

Insats 1

- Bidra till att stärka folkbibliotekens läsfrämjande uppdrag med fokus på ökad jämlikhet genom tillgänglighet, mångfald och delaktighet.

Att stärka folkbibliotekens läsfrämjande uppdrag är avgörande för ett öppet och inkluderande samhälle där alla kan ta del av information, delta i demokratin och utöva sina rättigheter. Genom likvärdig tillgång till litteratur och läsupplevelser kan biblioteken minska klyftor och skapa förutsättningar för livslångt lärande och jämlikhet för alla invånare.

Insats 2

- Stärka samverkan mellan läsfrämjande aktörer i samhället för att skapa jämlika möjligheter och tillgång till läsning i hela länet.

Genom att bibliotek, folkbildning, civilsamhälle och andra aktörer samverkar skapas möjligheter till innovativa former av läsfrämjande som når människor där de befinner sig i vardagen. Genom att utforska och utveckla nya arbetssätt kan vi tillsammans öka jämlikheten och tillgången till läsning och läsupplevelser för alla i Sörmland.

5.6 Museernas kulturmiljöarbete

Insats 1

- Bidra till goda livsmiljöer med stort historiedjup i Sörmland genom rådgivning och kunskapspridning om kulturmiljöområdet.

I Sörmlands regionala utvecklingsstrategi lyfts vikten av att främja bättre mående och verka för minskad klimatpåverkan och bevarande av biologisk mångfald som en del av att skapa goda livs- och boendemiljöer. Kulturmiljöer och bebyggda miljöer med stort tidsdjup kan bidra till detta genom hållbara och levande livsmiljöer där människor känner igen sig, trivs och mår bra.

Insats 2

- Bidra till beredskap och hållbarhet genom praktisk kunskapsförmedling och hantverksskunnande inom kulturmiljöområdet.

Att väl förvalta det befintliga byggnadsbeståndet är både en privat och samhällsekonomisk vinst vad gäller såväl hållbarhet och ekonomi på samma gång som det bevarar samhällets kollektiva minne och bygger gemenskap. Kulturmiljövårdens kunskap om traditionella material och byggnadssätt kan främja ett samtida byggande präglad av hållbarhet, kvalitet och lokal förankring.

5.7 Professionell bild och form-verksamhet

Insats 1

- Tillgängliggöra utställningsverksamhet inom bild- och formområdet för fler invånare i Sörmland genom strategisk samverkan.

Det är mindre vanligt att personer på landsbygden besöker konstutställningar än personer i städer och det är betydligt vanligare att de som har en högskole- eller universitetsutbildning gör det än de som inte har en högre utbildning. Sörmland har mycket landsbygd och stora skillnader i utbildningsnivå. Sörmland har också något färre utställningar per invånare inom bild- och form än riksgenomsnittet.

Insats 2

- Öka tillgängligheten till och intresset för konstområdet genom specifika satsningar av, med och för barn och unga.

Unga besöker konstutställningar i något lägre utsträckning än övriga befolkningen men tecknar och målar i betydligt högre utsträckning. Det finns dock skillnader mellan unga som bor i städer jämfört med unga på landsbygderna. I Sörmland finns bild och form som ämne i nästan alla kulturskolor, men i kulturskolorna finns det en klar överrepresentation av barn med högutbildade föräldrar.

Insats 3

- Främja konstnärlig utveckling, kvalitet och försörjning inom bild och formområdet genom riktade satsningar till professionella konstnärer.

Inom bild- och formområdet är det vanligt att kombinera sitt konstnärskap med annan inkomst som anställning eller pension. I relation till arbetstid och utbildningsnivå ligger bild- och formkonstnärernas inkomster på låga nivåer. I länet finns flera sammanslutningar av bild- och formkonstnärer men tillgången till kollegiala nätverk är beroende av vilken kommun man tillhör.

5.8 Professionell dansverksamhet

Insats 1

- Bredda finansiering och kunskapsutveckling genom att initiera och medverka i nationella och internationella samverkansproduktioner och projekt inom dansområdet.

Dansområdet befinner sig på många sätt i en internationell kontext. Samverkan med olika nationella och internationella aktörer skapar nya möjligheter till resurstillförsel, kompetensutbyte och innovation. I val av samverkansparter kan också tvärdisciplinär kunskapsutveckling främjas, inom exempelvis teknik, hälsa och hållbarhet.

Insats 2

- Tillgängliggöra dansområdet för Sörmlands invånare genom strategisk och praktisk samverkan, med särskilt fokus på barn, unga och en ovan danspublik.

Att tillgängliggöra dansområdet för Sörmlands invånare är en investering i gemenskap, kreativitet och livskvalitet. Att dansa är också en av ytterst få kultur- och konstaktiviteter där deltagandet är högre i utsatta områden än i övriga Sverige. Dansområdet har dock en svag infrastruktur, både nationellt och i länet.

Insats 3

- Främja konstnärlig utveckling, kvalitet och försörjning för professionella aktörer inom dansområdet i Sörmland.

Det professionella dansområdet består av få aktörer i Sörmland. Det finns en brist på lokaler som scener och repetitionsstudios som är anpassade för dansområdet, vilket är en förutsättning för att kunna verka som professionell dansare. Det finns också behov av att stärka infrastrukturen för att dansområdets professionella aktörer ska kunna vara verksamma i hela länet.

5.9 Professionell musikverksamhet

Insats 1

- Bredda finansiering och bidra till kvalitet genom att initiera och medverka i nationella och internationella samverkansproduktioner och projekt inom musikområdet.

Musikområdet är på många sätt internationellt, vilket ställer krav på att verka på en internationell marknad och i en internationell kontext. Internationella samarbeten bidrar till kompetenshöjning, ökad professionalisering och en mer inkluderande musikscen. Genom att aktivt

söka samverkan över gränser skapas möjligheter att kombinera resurser och attrahera nya finansiärer.

Insats 2

- Tillgängliggöra musikområdet för Sörmlands invånare genom strategisk och praktisk samverkan, med särskilt fokus på barn, unga och en ovan musikpublik.

Det finns en mängd positiva effekter kopplade till att skapa och ta del av musik, vilket gör tillgängligheten till musikområdet till en jämlikhetsfråga. Det finns dock skillnader i vem som tar del av konserter inom alla genrer där personer med högre utbildningsnivå och högre inkomstnivå tar del i högre utsträckning. Boende i utsatta områden tar del av konserter i betydligt lägre utsträckning än övriga Sverige och personer med utländsk bakgrund i utsatta områden i ännu lägre utsträckning.

Insats 3

- Utveckla musikområdet i Sörmland genom att främja kunskapsdelning och nätverkande.

I Sörmland ökar antalet organisationer inom kulturevenemangspopulationen¹¹ men andelen sysselsatta inom den samma minskar. Det finns ingen regional främjarfunktion för musikområdet och det saknas delvis kollegiala nätverk inom flera musikgenrer.

5.10 Professionell teaterverksamhet

Insats 1

- Bredda finansiering och bidra till kvalitet och kunskapsutveckling genom att initiera och medverka i nationella och internationella samverkansproduktioner och projekt inom teaterområdet.

Minskad offentlig finansiering ställer krav på att hitta kompletterande finansiering. Internationella samarbeten stärker och utvecklar konsten och breddar utbudet. Genom att aktivt söka partnerskap och samarbetsformer får teaterverksamheten växa, utmanas och blomstra. Samverkan är nyckeln till att göra teatern mer relevant, inkluderande och framtidsorienterad.

Insats 2

- Tillgängliggöra teaterområdet för Sörmlands invånare genom strategisk och praktisk samverkan, med särskilt fokus på barn, unga och en ovan teaterpublik.

---

¹¹ En definition gjord för rapporten ”Evenemang i siffror 2025”.

Kulturevenemangspopulationen (KEP) är en kombination av SNI-koder typiska för organisationer verksamma inom kulturevenemang som också har 0 och/eller 6 procents moms.

Teater kan stimulera lärande, kreativitet, empati och kritiskt tänkande hos barn och unga och verkar främja hälsa och välbefinnande. I ljuset av detta är tillgången till teaterområdet en fråga om jämlikhet. Det finns skillnader i vilka som tar del av teater där personer i städer, personer med högre utbildning och personer med högre inkomst tar del av teater i högre utsträckning. I utsatta områden är andelen personer som tar del av teater lägre än i övriga Sverige och personer med utländsk bakgrund i utsatta områden i ännu lägre utsträckning.

Insats 3

- Utveckla teaterområdet i Sörmland genom att främja kunskapsdelning och nätverkande.

I Sörmland finns ingen regional främjarfunktion för teaterområdet. Det fria kulturlivet har däremot organiserat sig i egna nätverk med fria kulturaktörer inom scenkonstområdet.

5.11 Regional enskild arkivverksamhet

Insats 1

- Öka digitalisering och tillgängliggörande av arkivens innehåll.

Det finns ett behov av att utveckla e-arkivlösningar och att tillgängliggöra arkivmaterial för en större publik genom digitalisering. Digitalisering stärker både tillgänglighet och bevarande, och förhåller sig till bland annat GDPR.

Insats 2

- Öka beredskapen för arkivområdet i Sörmland för långsiktigt bevarande av samlingarna med hänsyn till klimatförändringar, kris och säkerhetsfrågor.

Arkiv är en viktig del av kulturarvet och skyddet av dem är en samhällsangelägenhet. Riksarkivet är också en av Sveriges beredskapsmyndigheter sedan augusti 2025.

Insats 3

- Säkerställa barns och äldres rätt att få sina erfarenheter och uttryck bevarade och hörda för att fungera som byggstenar för framtida historieskrivning.

Det finns dialoger om bristande representation inom arkivvetenskapen vilket skapar behov av proaktiva och riktade strategier. Idag skapas morgondagens kulturarv och representation är en viktig del för att göra samtiden rättvisa.

Insats 4

- Utveckla och öka tillgängligheten för forskare och forskning genom digitalt material, kunskapsspridning och internationell samverkan.

Genom att synliggöra arkiven och bereda möjligheter för att beforska arkivmaterialet både lokalt och på distans förstärks forskningsmöjligheter och kunskapsutveckling – såväl regionalt som nationellt och internationellt.

5.12 Regional museiverksamhet

Insats 1

- Erbjud och tillgängliggöra regional museiverksamhet till fler invånare, i synnerhet barn, unga och ovana museibesökare.

Kulturarvet kan bidra till ekonomisk utveckling, attraktiva livs- och boendemiljöer och till människors välbefinnande och sociala gemenskaper. Skillnaderna i vilka som har tillgång till museerna är dock stora där personer med högre utbildning i betydligt högre utsträckning än andra tar del av museiverksamhet. Personer med utländsk bakgrund i utsatta områden tar också del av museernas verksamhet i lägre utsträckning än övriga Sverige.

Insats 2

- Utveckla tillgängligheten till befintliga och nya fysiska, interaktiva och digitala mötesplatser för regional museiverksamhet.

Digital teknik och interaktiva metoder kan göra kulturarvet mer tillgängligt för fler målgrupper. Tillgänglighet är i detta en fråga om med vilken lätthet som exempelvis invånarna kan nå det utbud och de aktiviteter som de har behov av, i detta fall regional museiverksamhet.

Insats 3

- Utveckla museiområdet i Sörmland genom att främja kunskapsdelning och nätverkande.

I Sörmland finns flera större och mindre museer med olika inriktning och huvudmän. Kollegiala nätverk och sammanhang är gynnsamma när de finns och kan vara en möjlig plattform för kunskapsdelning och erfarenhetsutbyten.

5.13 Regionalt övergripande kulturstöd

Insatserna gäller för samtliga kultur- och konstområden.

Insats 1

- Främja den kulturella utvecklingen genom att arbeta strategiskt och behovsdrivet för att skapa förutsättningar för det fria kulturlivet att vara verksamma i hela länet.

I länet finns ett behov av en kulturområdes- och organisationsövergripande samverkans- och kunskapsnod där fria och offentliga kulturaktörer kan få stöd i form av bland annat rådgivning och kontaktförmedling. Även behov av att inhämta och förmedla kunskap och omvärldsbevakning, facilitera mötesplatser och nätverk samt identifiera samverkansmöjligheter finns.

Insats 2

- Öka förståelsen för kulturens roll i samhällsutvecklingen genom att arbeta strategiskt med att utforska kulturens plats i relation till andra sektorer i samhället.

Konst och kultur är ett eget system med egna idéer, språk, normer och värderingar och har därigenom ett obestridbart egenvärde. Om detta upprätthålls så finns dock möjligheten att den fria konsten och kulturen kan bidra till annan samhällsnytta som exempelvis, demokrati, social sammanhållning, folkhälsa, attraktiva livsmiljöer, samhällskritik och bidra till kreativitet och föreställningsförmåga.

Insats 3

- Stärka möjligheterna till breddad finansiering av kultur i Sörmland för att komplettera etablerade finansieringsmodeller.

Under 2000-talet har ett ökat fokus på privat kulturfinansiering skett. Minskade offentliga bidrag skapar behov av en ökad privat finansiering. Den största andelen av privat kulturfinansiering idag sker via hushållen. I ett län som Sörmland där det finns stora skillnader i inkomster hos hushållen blir en breddad kulturfinansiering en rättighetsfråga.

Insats 4

- Främja en bredd inom kulturlivet i Sörmland genom att i samverkan stödja nya kulturyttringar och nya kulturaktörer.

Det finns och kan komma att finnas konst- och kulturområden i Sörmland som inte är definierade i förordningen om kultursamverkansmodellen. Det är en regional angelägenhet att följa upp dessa. Unga yrkesverksamma och yrkesverksamma med annat modersmål än svenska kan i lägre utsträckning än yrkesverksamma från majoritetssamhället leva på sitt kulturyrke. Unga är också minst nöjda med det stöd de kan få från det offentliga.

Bilaga 1 – Källförteckning

Adenfeldt Maria. *Utsikt från ateljéerna. Rapport 1: Bild- och formkonstnärers inkomster och verksamhet*. AB Svensk konstnärsservice /Konstnärernas Riksorganisation, 2025.

https://kro.se/media/documents/Utsikt_fr%C3%A5n_atelj%C3%A9erna_Rapport_1_2025_DIGITAL_PqWKjtl.pdf, (hämtad 2025-10-28)

Betänkande av läsdelegationen. *Barn och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället*. Statens offentliga utredningar. SOU 2018:57.

<https://www.regeringen.se/contentassets/39759a0cb5234aa08340c7243e371908/barns-och-ungas-lasning--ett-ansvar-for-hela-samhallet-sou-201857.pdf>, (hämtad 2025-11-05)

Borén Thomas. *Kulturkartor som strategiskt verktyg i kommunal och regional planering*. Stockholms universitet, 2024. Sid 19–25.

Bottheim Karoline och Zingmark Anna. *Att lyckas leda i samverkan*. Halmstad: Länka publishing, 2024.

Boverket, Sveriges kommuner och regioner och Trafikverket. *Handbok för trafikstrategiskt arbete Tillgänglighet i ett hållbart samhälle*. 2022.

<https://trafikverket.diva-portal.org/smash/get/diva2:1720212/FULLTEXT02.pdf>, (hämtad 2025-10-28).

Björn Emelie och Arnek Alma. *Slututvärdering Sörmländska kulturtillgångar*. WSP, 2023. https://regionsormland.se/siteassets/kultur/sormlandska-kulturtillgangar/final_slututvardering-sormlandska-kulturtillgangar_wsp.pdf, (hämtad 2025-11-05)

Buhrgard Lovisa, 2025. *Representera mera? Arkivariers förståelser av representation och personarkiv*. Examensarbete (30 högskolepoäng) i arkivvetenskap för masterexamen inom ABM-masterprogrammet vid Lunds universitet.

<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=9134993&fileId=9135284>, (hämtad 2025-11-05)

Culture for health. <https://www.cultureforhealth.eu/>, (hämtad 2025-10-28)

Dahl-Tallgren Nina, 2024. *Towards a Performative Pedagogy: An educational design study of three Theatre-In-Education programmes*. Faculty of Education and Welfare Studies, Åbo Akademi University. Vaasa, Finland, 2024.

https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/189966/dahl-tallgren_nina.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (hämtad 2025-10-28).

Danscentrum Sverige, Dansnät Sverige och Riksteatern, 2021. *Dansplan Sverige. - en uppmaning att skapa hållbara strukturer för danskonsten i hela landet*.

https://www.danscentrum.se/_files/ugd/dc862f_11c4b8ac5b9f4f289263ccb8c49bb77d.pdf, (hämtad 2025-10-28)

Den kulturella hjärnan. Centrum för Kultur, Kognition & Hälsa.

<https://www.kulturellahjarnan.se/sv/?s=musik>, (hämtad 2025-10-28).

European Commission. Culture and Creativity. 2021.

<https://culture.ec.europa.eu/sv/cultural-heritage/cultural-heritage-in-eu-policies/european-digital-heritage>, (hämtad 2025-10-28).

European Commission. *A Culture Compass for Europe - Communication from the Commission*, 2025. https://culture.ec.europa.eu/sites/default/files/2025-11/Communication%20-%20Culture%20Compass%20with%20cover_0.pdf, (hämtad 2026-04-08).

European Commission. *Culture and democracy, the evidence – How citizens' participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social cohesion – Lessons from international research*. Publications Office of the European Union, 2023. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/39199>, (hämtad 2025-10-28)

European Commission. Home. Strategy and policy. Strategic foresight. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-foresight_sv, (hämtad 2025-08-19)

Folkbildningsrådet, 2024. *Folkbildning i landsbygder. Om folkbildningens betydelser för människor och lokalsamhällen i svenska landsbygder*. https://folkbildningsradet.se/media/ft5paygm/fbr_rapport_landsbygd2024_webb.pdf, (hämtad 2025-10-30)

Folkhälsomyndigheten, 2024. *Kulturens betydelse för hälsa och välbefinnande – En sammanfattning av en kartläggande litteraturöversikt*. Artikelnummer 24010. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/k/kulturens-betydelse-for-halsa-och-valbefinnande/?pub=131830>, (hämtad 2025-10-28).

Hoffman Elin, Hammarsten Emma. *Slöjdföretagare i Mälardalen*. Rapport från Enkätfabriken, 2024-10-17.

International federation of library associations and institutions och UNESCO, 2025. IFLA:s/Unescos folkbiblioteksmanifest 2022. <https://repository.ifla.org/rest/api/core/bitstreams/1cf64f51-4b6f-4b56-ad0b-b6a37eca96ed/content>, (hämtad 2025-11-05)

Järvaveckan research, 2025. *Deltagande i kulturlivet bland boende i utsatta områden*. https://jarvaveckan.se/wp-content/uploads/2025/06/Jarvaveckan-Research_Deltagande-kultur-i-utsatta-omraden.pdf, (hämtad 2025-10-29)

Konstnärsnämnden. Om konstnärsnämnden. De kulturpolitiska målen och konstnärspolitiken. 2025. <https://www.konstnarsnamnden.se/om-konstnarsnamnden/kulturpolitiska-malen-och-konstnarspolitiken/>, (hämtad 2025-10-27)

Kulturanalys Norden. *Privat kulturfinansiering i Norden*. Kunskapsöversikt 2025:4. <https://kulturanalys.se/publikation/privat-kulturfinansiering-i-norden/>, (hämtad 2025-10-15)

Kulturdepartementet. Regeringskansliet, 2022. *Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025*.

https://www.regeringen.se/globalassets/regeringen/dokument/kulturdepartementet/biblioteksstrategi_k-dep_webb_220420.pdf, (hämtad 2025-11-05)

Kulturrådet. Starts. I fokus. Internationellt. Vårt internationella arbete.
<https://www.kulturradet.se/i-fokus/internationellt/>, (hämtad 2026-04-10)

Kulturrådet. Om oss. Så arbetar vi. Kulturpolitiska mål.
<https://www.kulturradet.se/om-oss/sa-arbetar-vi/kulturpolitiska-mal/>, (hämtad 2025-10-17)

Kulturrådet. Start. Kulturskolecentrum. Statistik. Statistik om kulturskolor.
<https://www.kulturradet.se/kulturskolecentrum/statistik/>, (2024-11-18)

Kulturrådet, 2023. *Nuläge om barn och ungas läsning*.
<https://www.kulturradet.se/publikationer/nulage-om-barns-och-ungas-lasning/>,
(hämtad 2025-11-19)

Kulturrådet, 2024. *Strategiskt läsfrämjande vid folkbibliotek*. https://www.kulturradet.se/globalassets/start/publikationer/2025/strategiskt-lasframjande-pa-folkbibliotek_tg.pdf, (hämtad 2025-11-19)

Kulturrådet, 2024. *Stärk läsning för unga - om att läsfrämjande för unga i områden med socioekonomiska utmaningar*.
https://www.kulturradet.se/globalassets/start/publikationer/2024/stark-lasning-for-unga/stark-lasning-for-unga_tg.pdf, (hämtad 2025-11-19)

Kungliga biblioteket. *Nationell överblick för stärkt samverkan. Slutredovisning av uppdrag om stärkt samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet (Ku2022/0057)*.
<file:///C:/Users/eliseli/AppData/Local/Temp/MicrosoftEdgeDownloads/ec968ed9-1531-4064-ada3-f5af243f36b5/KB2022-473NationelloverblickforstarktsamverkanslutredovisningPDFA.pdf>, (hämtad 2025-11-05)

Köping Olsson, Ann-Sofie och Lindqvist Katja, 2025. *Kulturens organisering och ekonomi – aktörer, sfärer och utveckling*. Studentlitteratur: Lund, 2025.

Lenemark Christian, 2009. *Sanna lögner*. Carina Rydberg, Stig Larsson och författarens medialisering. <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/21052>, hämtad 2025-10-20)

Lärare och forskning. Professorn i slöjd: "Omöjligt att inte lära i slöjden – frågan är vad". <https://larareochforskning.se/slojd/professorn-i-slojd-omojligt-att-inte-lara-i-slojden-fragan-ar-vad/>, (hämtad 2025-10-28)

Mazzucato Mariana, 2025. *The Public Value of Arts and Culture: Investing in Arts and Culture to Reimagine Economic Growth in the 21st Century*.
file:///C:/Users/eliseli/OneDrive%20-%20Region%20S%C3%B6rmland/1.%20PARA%20DOKUMENT%20H%C3%84R/1.%20Kulturst%C3%B6d/Utdrag,%20rapporter%20mm/2025_Public_Value_of_Arts_and_Culture.pdf, (hämtad 2025-10-28)

Myndigheten för kulturanalys. *Att bredda deltagandet i kulturlivet. Hinder och möjligheter*. Rapport 2023:2. <https://kulturanalys.se/digital-publikation/att-bredda-deltagandet-i-kulturlivet/>, (hämtad 2025-10-28)

Myndigheten för kulturanalys. *Bild och form 2024. Statistik om utställningsverksamheter inom bild och form i Sverige*. Kulturfakta 2025:4. <https://kulturanalys.se/digital-publikation/bild-och-form-2024/>, hämtad 2025-10-27)

Myndigheten för kulturanalys. *Film- och biovanor. Fördjupande rapport om kulturvanor inom film och bio*. Kulturfakta 2024:2. <https://kulturanalys.se/digital-publikation/film-och-biovanor/>, (hämtad 2025-11-05)

Myndigheten för kulturanalys. *Kulturanalys 2024*. <https://kulturanalys.se/digital-publikation/kulturanalys-2024/>, (hämtad 2025-10-27)

Myndigheten för kulturanalys. *Kulturvanor 2023*. Rapport 2024:4. <https://kulturanalys.se/wp-content/uploads/2024/07/Kulturvanor-2023.pdf>, (hämtad 2025-10-29)

Myndigheten för kulturanalys. *Kulturvanor 2024*. Faktablad 2025:3. https://kulturanalys.se/wp-content/uploads/2025/06/kulturvanor2024_Faktablad.pdf, (hämtad 2025-10-27)

Myndigheten för kulturanalys. *Privat kulturfinansiering. Hinder, möjligheter och konsekvenser*. Rapport 2024:2. <https://kulturanalys.se/publikation/privat-kulturfinansiering/>, (hämtad 2025-10-15)

Myndigheten för kulturanalys. *Ungas kulturvanor*. Kulturfakta 2025:1. <https://kulturanalys.se/publikation/ungas-kulturvanor/>, (hämtad 2025-10-27)

Myndigheten för kulturanalys och Konstnärsnämnden. *Konstnärers inkomster Jämförelser mellan populationer i den skapande kärnan av KKB och övriga förvärvsarbetande*. 2025. <https://kulturanalys.se/wp-content/uploads/2025/10/Konstnärers-inkomster.pdf>, (hämtad 2025-10-30)

Nissen Anna, 2024. *Nordic Literature Instruction*. Karlstad universitet 2024:27. <https://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:1886655/FULLTEXT01.pdf>, (hämtad 2025-10-29). pdf) <https://doi.org/10.59217/erfa5094>

Nämnden för hemslojdsfrågor, 2024. *Strategisk slöjd - att angripa hållbarhetsmålen utifrån ett slöjdperspektiv*. <https://nfh.se/download/18.3839fb62195631241cc1bac7/1741166660814/Publikation%20Strategisk%20sl%C3%B6jd.pdf>, (hämtad 2025-10-27)

Rasmussen Sofia, 2024. *Skills 2024. Framtidens talangutveckling för kulturen*. https://www.kulturakademin.com/wp-uploads/Kulturakademin-Skills-2024_Final.pdf, (hämtad 2025-10-29)

Regeringen. Kommittédirektiv *En breddad finansiering av kulturområdet*. Dir. 2025:61. <https://www.regeringen.se/contentassets/98f4e64fca784948b8e84826e8ae5cb7/en-breddad-finansiering-av-kulturomradet-dir.-2025.61.pdf>, (hämtad 2025-10-15)

- Regeringen. Betänkande av Arkivutredningen *Häriifrån till evigheten. En långsiktig arkivpolitik för förvaltning och kulturarv*. SOU 2019:58. <https://www.regeringen.se/contentassets/8e78a764094b4f60a1da3e444d7e42fa/harifran-till-evigheten.-en-langsiktig-arkivpolitik-for-forvaltning-och-kulturarv-sou-201958.pdf>, (hämtad 2026-03-24)
- Region Sörmland. Hållbarhetsprogrammet. 2025. <https://regionsormland.se/om-region-sormland/om-oss-och-vart-arbete/vara-hallbarhetsmal/>, (hämtad 2025-11-05)
- Region Sörmland. Kultur & Utbildning. *Rapport Ungkulturenkät Sörmland 2021*. Nyköping, 2022. file:///C:/Users/eliseli/AppData/Local/Temp/MicrosoftEdgeDownloads/d2c7c2e3-ed95-40a9-bd27-5fce2b76f20b/KN-KUS21-0074-3%20Rapport%20UKE%202021_h%C3%B6guppl%C3%B6st,%20tillg%C3%A4nglighetsanpassad%20795244_1_1.PDF, (hämtad 2025-10-29)
- Region Sörmland. *Projektrapport Sörmländska kulturtillgångar*. https://regionsormland.se/siteassets/kultur/sormlanska-kulturtillgangar/slutlig-slutrapport-sormlanska-kulturtillgangar_2023-10-10_kn-kus21-0040-26.pdf, (hämtad 2025-11-05)
- Region Sörmland. *Region Sörmlands biblioteksplan 2024–2027*. Diarienummer: RS-LED23-1732, https://regionsormland.se/siteassets/kultur/biblioteksutveckling/region-sormlans-biblioteksplan-2024-2027_tillganglig.pdf, (hämtad 2025-11-05)
- Region Sörmland. Regional utveckling. Regional utvecklingsstrategi. 2025. <https://utvecklasormland.se/regional-utvecklingsstrategi/>, (hämtad 2025-08-18)
- Region Sörmland. Start. Om Region Sörmland. Vision och uppdrag. Mänskliga rättigheter. 2025. <https://regionsormland.se/om-region-sormland/om-oss-och-vart-arbete/manskliga-rattigheter/>, (hämtad 2025-10-30)
- Region Sörmland. Vision och uppdrag. 2025. <https://regionsormland.se/om-region-sormland/om-oss-och-vart-arbete/>, (hämtad 2025-08-18)
- Riksantikvarieämbetet. *Nationell strategi för digitalt kulturarv*. 2024. <https://raa.diva-portal.org/smash/get/diva2:1865721/FULLTEXT01.pdf>, (hämtad 2025-11-05)
- Riksantikvarieämbetet. *Räkna med kulturarvet: Kulturarvets bidrag till en hållbar samhällsutveckling*. 2:a reviderade upplagan, 2017. <https://raa.diva-portal.org/smash/get/diva2:1234861/FULLTEXT01.pdf>, (hämtad 2025-10-27)
- Riksantikvarieämbetet. Startside. Samhällsutveckling. Riskhantering och katastrofberedskap. <https://www.raa.se/samhallsutveckling/riskhantering-och-katastrofberedskap/>, (hämtad 2025-11-05)
- Riksantikvarieämbetet. Startside. Inlägg. Beredskap. Riksantikvarieämbetet har blivit beredskapsmyndighet. <https://www.raa.se/2025/08/riksantikvarieambetet-ar-beredskapsmyndighet/>, (hämtad 2025-11-05)
- Riksarkivet. Arkivera och förvalta. Metodstöd och analysverktyg. Arkiv och beredskap. 2024. <https://riksarkivet.se/arkivera-och-forvalta/metodstod-och-analysverktyg/arkiv-och-beredskap>, (hämtad 2025-11-05)

Runsten Philip, Werr Andreas, 2023. *Kunskapsintegration. Om kollektiv intelligens i organisationer*. Andra upplagan. Studentlitteratur: Lund, 2023.

RUS-nätverket 22 juni 2021. *Utmaningsdrivna arbetssätt*. <https://www.reglab.se/wp-content/uploads/2021/05/Utmaningsdrivna-arbetssa%CC%88tt.pdf>, hämtad 2025-11-05)

Skolporten. Forskning. Intervjuer. Estetiskt lärande. Teater en resurs för lärande. 2024. <https://www.skolporten.se/forskning/intervju/teater-en-resurs-for-larande/>, (hämtad 2025-0-28).

Svenska förläggareföreningen. 2020. *Läsandets årsringar. Rapport och reflektioner om läsningens aktuella tillstånd i Sverige*. https://forlaggare.se/wp-content/uploads/2021/03/lasandets_arsringar_1.pdf, (hämtad 2025-10-20)

Svensk biblioteksforening. *Fri tillgång till information och kunskap– några aktuella utmaningar*. <https://biblioteksforeningen.se/wp-content/uploads/2017/01/fritillgangtill.pdf>, (hämtad 21025-11-05)

Svensk biblioteksforening, 2025. *Uppdrag demokrati. Papers från konferensen Mötesplats Profession – Forskning Lund 14–15 november 2024*. https://biblioteksforeningen.se/wp-content/uploads/2025/03/mpf-2024-25-02-uppdag_compressed.pdf, (hämtad 2025-11-05)

Svensk Live, Svensk scenkonst och Riksidrottsförbundet, 2025. *Evenemang i siffror 2025. Statistik om näringarna idrott, livemusik och scenkonst*. https://www.svenskscenkonst.se/media/7481/evenemang-i-siffror-2025-06-22_webb.pdf, (hämtad 2025-10-28)

Svensk scenkonst, Sveriges museer, 2025. *Vem betalar för kulturen? Läget i landet enligt 191 chefer för scener och museer Speciellt fokus på kompletterande finansiering*. https://www.svenskscenkonst.se/media/7217/sm-sk-rapport_vembetalar_januari2025.pdf, (hämtad 2025-10-28)

Sveriges kommuner och Regioner, 2023. *Regionen i rörelse. Att driva det regionala utvecklingsuppdraget*. https://extra.skr.se/download/18.4d8a68f7188420c4004cb21d/1686226196541/SKR_A4_Regionen-i-rorelse_webbpdf.pdf, (hämtad 2025-11-05)

Sveriges Kommuner och Regioner, 2023. *Vägval för framtiden 5 – en spaning mot 2035*. <https://skr.se/skr/tjanster/rapporterochskrifter/publikationer/vagvalforframtiden51enspaningmotar2035.75388.html>, (hämtad 2025-08-18).

Sveriges kommuner och Regioner, 2024. *Rättighetsbaserat arbetssätt*. <https://extra.skr.se/download/18.2033a28318f94710b499324d/1717144381220/R%C3%A4ttighetsbaserat%20arbetss%C3%A4tt.pdf>, (hämtad 2026-03-24)

Statens medieråd, 2023. *Främjande av medie- och informationskunnighet i Sverige 2021–2022*. <https://mediemyndigheten.se/globalassets/rapporter-och-analyser/2023/framjande-av-medie--och-informationskunnighet-i-sverige.pdf>, hämtad 2025-10-30)

Tillväxtverket. Statistik och analys. Statistikverktyg. Regionalt analys- och prognosystem.

<https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/statistikochanalys/statistikverktyg/regionaltanalysochprognosrapport.3360.html>, hämtad 2025-11-05)

Tillväxtverket. Utmaningsdrivna arbetsätt. RUS-nätverket 22 juni 2021.

<https://www.reglab.se/wp-content/uploads/2021/05/Utmaningsdrivna-arbetsa%CC%88tt.pdf>, (hämtad 2026-04-10)

UNDP Sverige. Globala målen. <https://globalamalen.se/>, (hämtad 2025-11-05)

Vi lärare. Ämnesläraren. Debatt: Eleverna blir smartare när de arbetar med händerna. 2022. <https://www.vilarare.se/praktisk-estetiska-amnen/debatt/debatt-eleverna-blir-smartare-nar-de-arbetar-med-handerna/>, (hämtad 2025-10-28)

Vinnova, 2025. *Programbeskrivning: Utmaningsdriven innovation – Globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 som drivkraft för innovation.*

<https://www.vinnova.se/contentassets/6bf9b3642c2b492e8cc5e6a7c8bce955/udi---programbeskrivning-ver-171025.pdf>, (hämtad 2025-11-05)

Information om källor till specifika stycken i kulturplanen finns och kan efterfrågas på kultur.utbildning@regionsormland.se.

Bilaga 2 – Lagar och förordningar inom kulturområdet

Nedan följer en lista på lagar, förordningar och liknande som styr eller har bäring på kulturområdet. Listan är i alfabetisk ordning.

- Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen
- Arkivlagen (1990:782)
- Bibliotekslagen (2013:801)
- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Europeiska landskapskonventionen
- Förordning (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete
- Förordning om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet (2010:2012)
- Grundlagen (RF 1 kap §2)
- Internationell konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (SÖ 1971:41)
- Kulturmiljölagen (1988:950)
- Lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (2018:1197)
- Lagen om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet (2010:1919)
- Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724)
- Lagen om offentlig upphandling (LOU) (2016:1145)
- Lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1960:729)
- Läroplan för grundskolan (Lgr11, kap 1)
- MU-avtalet
- Miljöbalk (1998:808)
- Museilagen (2017:563)
- Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 (Skr 2020/21:133)
- Nationella målen för litteratur och läsfrämjande (Skr. 2020/21:95)
- Plan- och bygglag (2010:900)
- Språklagen (2009:600)
- Strategi för företag i kulturella och kreativa Branscher (Skr. 2023/24:111)
- UNESCO:s konvention om kulturell mångfald från 2005
- UNESCO:s världsarvskonvention

Länkar finns och kan efterfrågas på kultur.utbildning@regionsormland.se.

Bilaga 3 – Kopplingar insatser och mål

Bilagan är en tabell över vilka förflyttningar, nationella kulturpolitiska mål och främjandemål samt prioriteringar inom Sörmlands regionala utvecklingsstrategi som respektive insats knyter an till.

Region Sörmlands ansvar i förflyttningarna

1. Verka för stärkta resurser till kultur i Sörmland, i strategisk samverkan med relevanta aktörer. (1)
2. Främja den konstnärliga utvecklingen av konst- och kulturområdena i länet. (2)
3. Främja en stabil återväxt i det kulturella ekosystemet. (3)
4. Främja en välfungerande infrastruktur som stödjer kulturens tillgänglighet, spridning och utveckling i hela länet. (4)
5. Stärka samverkan för att ta tillvara på olikheter och främja jämlika villkor och förutsättningar. (5)

I tabellen nedan beskrivs vilken förflyttning som respektive insats knyter an till med siffror inom parentes som beskriver vilken av de punkter ovan som insatsen styr mot (1, 2, 3, 4, och 5). Som tidigare konstaterat så visar numreringen av punkterna ingen inbördes prioritering.

Nationella kulturpolitiska mål

Vilket eller vilka av de nationella kulturpolitiska målen som insatsen bidrar till att uppfylla förtydligas med förkortningar inom parentes. (SjM, DM, SaM)

- **Självständighetsmålet:** Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. (SjM)
- **Delaktighetsmålet:** Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. (DM)
- **Samhällsmålet:** Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. (SaM)

För att uppnå de nationella kulturpolitiska målen finns också främjandemål. Vilket eller vilka av främjandemålen som insatsen bidrar till att uppfylla förtydligas med förkortningar inom parentes. (FM1, FM2, FM3, FM4, FM5)

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor, (FM1)
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse, (FM2)
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas, (FM3)
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan, (FM4)

- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur. (FM5)

Regional utvecklingsstrategi Sörmland

Arbetet med kultur bidrar till den regionala utvecklingen. För att också synliggöra kopplingarna till regionala utvecklingsstrategin beskrivs vilken huvudsaklig prioritering som insatsen bidrar till med förkortningar inom parentes. (RUS 1, RUS 2, RUS 3, RUS 4, RUS 5)

- Goda boende- och livsmiljöer för jämlika möjligheter till arbete, välbefinnande och välfärd (RUS 1)
- En hållbar fysisk och digital tillgänglighet och mobilitet (RUS 2)
- Livslångt lärande för tryggad kompetensförsörjning (RUS 3)
- Ett växande och dynamiskt näringsliv som bidrar till hållbar omställning (RUS 4)
- Jämlika livsvillkor och god hälsa för alla, med särskilt fokus på barn och unga (RUS 5)

Insats	Koppling
Biblioteksutveckling	
<p>Insats 1 Bidra till att stärka folkbibliotekens relevans och resiliens i en föränderlig värld.</p> <p>Insats 2 Bidra till att stärka folkbibliotekens demokratiska uppdrag som arena för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.</p> <p>Insats 3 Stärka samverkan för att möta gemensamma samhällsutmaningar och bidra till ett hållbart och inkluderande Sörmland.</p>	<p>Insats 1 (1, 4, 5) (SJM, DM, FM1, FM3, FM5) (RUS 1)</p> <p>Insats 2 (3, 4, 5) (DM, FM1, FM3) (RUS 1)</p> <p>Insats 3 (1, 4) (SaM, FM1, FM3) (RUS 1)</p>
Filmkulturell verksamhet	
<p>Insats 1 Främja filmkulturellt intresse, utövande och framtida yrkesverksamhet hos barn och unga genom att arbeta med riktade satsningar.</p> <p>Insats 2 Tillgängliggöra det filmkulturella området för Sörmlands invånare genom att främja spridning och utveckling.</p> <p>Insats 3 Främja yrkesverksamma inom filmproduktion i Sörmland för att skapa förutsättningar för konstnärlig utveckling och kvalitet.</p>	<p>Insats 1 (2, 3) (SJM, DM, FM1, FM2, FM5) (RUS 5)</p> <p>Insats 2 (4, 5) (DM, SaM, FM1, FM3) (RUS 1)</p> <p>Insats 3 (1, 2, 4, 5) (SJM, FM2, FM3, FM4)</p>

	(RUS 3 och 4)
Hemslöjdsfrämjande verksamhet	
<p>Insats 1 Främja tillgängligheten och utövandet inom hemslöjdsområdet genom att möta invånarna där de är kunskapsmässigt, mentalt och geografiskt.</p> <p>Insats 2 Främja barn och ungas slöjdande och framtida yrkesverksamma slöjdare genom att arbeta med riktade satsningar till barn och unga.</p> <p>Insats 3 Säkerställa hantverkskunskap och områdets utveckling genom stödjande verksamhet för yrkesverksamma slöjdare.</p>	<p>Insats 1 (4, 5) (DM, SaM, FM1, FM3) (RUS 1)</p> <p>Insats 2 (2, 3) (DM, FM1, FM3, FM5) (RUS 5)</p> <p>Insats 3 (2, 3, 5) (SjM, FM2, FM3) (RUS 3 och 4)</p>
Litteraturfrämjande verksamhet	
<p>Insats 1 Främja skrivande och framtida författarskap hos barn och unga genom att arbeta med riktade satsningar.</p> <p>Insats 2 Främja den konstnärliga utvecklingen av litteraturområdet i länet för att stärka både yrkesutveckling och yrkesidentitet.</p> <p>Insats 3 Utveckla infrastrukturen inom litteraturområdet genom att stödja nätverk och stärka lokala initiativ i hela länet.</p>	<p>Insats 1 (3, 5) (DM, FM1, FM2, FM5) (RUS 5)</p> <p>Insats 2 (2) (SjM, FM2) (RUS 3 och 4)</p> <p>Insats 3 (1, 4) (DM, SaM, FM1) (RUS 3 och 4)</p>
Läsfrämjande verksamhet	
<p>Insats 1 Bidra till att stärka folkbibliotekens läsfrämjande uppdrag med fokus på ökad jämlikhet genom tillgänglighet, mångfald och delaktighet.</p> <p>Insats 2 Stärka samverkan mellan läsfrämjande aktörer i samhället för att skapa jämlika möjligheter och tillgång till läsning i hela länet.</p>	<p>Insats 1 (1, 4, 5) (DM, FM1, FM3, FM5) (RUS 5)</p> <p>Insats 2 (1, 4, 5) (DM, SaM, FM1, FM3) (RUS 5)</p>
Museernas kulturmiljöarbete	
<p>Insats 1 Bidra till goda livsmiljöer med stort historiedjup i Sörmland genom rådgivning och kunskapsspridning om kulturmiljöområdet.</p> <p>Insats 2 Bidra till beredskap och hållbarhet genom praktisk kunskapsförmedling och hantverkskunnande inom kulturmiljöområdet.</p>	<p>Insats 1 (3, 4) (SaM, FM1, FM3) (RUS 1)</p> <p>Insats 2 (2, 5) (SaM, FM2, FM3)</p>

	(RUS 3 och 4)
Professionell bild och form-verksamhet	
<p>Insats 1 Tillgängliggöra utställningsverksamhet inom bild- och formområdet för fler invånare i Sörmland genom strategisk samverkan.</p> <p>Insats 2 Öka tillgängligheten till och intresset för konstområdet genom specifika satsningar av, med och för barn och unga.</p> <p>Insats 3 Främja kvalitet, yrkesutövande och utveckling inom bild och formområdet genom riktade satsningar till professionella konstnärer.</p>	<p>Insats 1 (4, 5) (DM, FM1, FM3) (RUS 1)</p> <p>Insats 2 (3) (DM, FM1, FM5) (RUS 5)</p> <p>Insats 3 (2, 4, 5) (SjM, FM2) (RUS 3 och 4)</p>
Professionell dansverksamhet	
<p>Insats 1 Bredda finansiering och kunskapsutveckling genom att initiera och medverka i nationella och internationella samverkansproduktioner och projekt inom dansområdet.</p> <p>Insats 2 Tillgängliggöra dansområdet för Sörmlands invånare genom strategisk och praktisk samverkan, med särskilt fokus på barn, unga och en ovan danspublik.</p> <p>Insats 3 Främja konstnärlig utveckling, kvalitet och försörjning för professionella aktörer inom dansområdet i Sörmland.</p>	<p>Insats 1 (1, 2) (SjM, FM2, FM4) (RUS 1 och 5)</p> <p>Insats 2 (3, 4, 5) (DM, SaM, FM1, FM5) (RUS 5)</p> <p>Insats 3 (2, 5) (SjM, FM2) (RUS 3 och 4)</p>
Professionell musikverksamhet	
<p>Insats 1 Bredda finansiering och bidra till kvalitet genom att initiera och medverka i nationella och internationella samverkansproduktioner och projekt inom musikområdet.</p> <p>Insats 2 Tillgängliggöra musikområdet för Sörmlands invånare genom strategisk och praktisk samverkan, med särskilt fokus på barn, unga och en ovan musikpublik.</p> <p>Insats 3 Utveckla musikområdet i Sörmland genom att främja kunskapsdelning och nätverkande.</p>	<p>Insats 1 (1, 2) (SjM, FM2, FM4) (RUS 1 och 5)</p> <p>Insats 2 (3, 4, 5) (DM, SaM, FM1, FM5) (RUS 5)</p> <p>Insats 3 (1, 3, 4) (SjM, FM2) (RUS 1)</p>
Professionell teaterverksamhet	
<p>Insats 1 Bredda finansiering och bidra till kvalitet och kunskapsutveckling genom att initiera och medverka i nationella och internationella</p>	<p>Insats 1 (1, 2) (SjM, FM2, FM4)</p>

<p>samverkansproduktioner och projekt inom teaterområdet.</p> <p>Insats 2 Tillgängliggöra teaterområdet för Sörmlands invånare genom strategisk och praktisk samverkan, med särskilt fokus på barn, unga och en ovan teaterpublik.</p> <p>Insats 3 Utveckla teaterområdet i Sörmland genom att främja kunskapsdelning och nätverkande.</p>	<p>(RUS 1 och 5)</p> <p>Insats 2 (3, 4, 5) (DM, SaM, FM1, FM5) (RUS 5)</p> <p>Insats 3 (1, 3, 4) (SjM, FM2) (RUS 1)</p>
<p>Regional enskild arkivverksamhet</p>	
<p>Insats 1 Öka digitalisering och tillgängliggörande av arkivens innehåll.</p> <p>Insats 2 Öka beredskapen för arkivområdet i Sörmland för långsiktigt bevarande av samlingarna med hänsyn till klimatförändringar, kris och säkerhetsfrågor.</p> <p>Insats 3 Säkerställa barns och äldres rätt att få sina erfarenheter och uttryck bevarade och hörda för att fungera som byggstenar för framtida historieskrivning.</p> <p>Insats 4 Utveckla och öka tillgängligheten för forskare och forskning genom digitalt material, kunskapsspridning och internationell samverkan.</p>	<p>Insats 1 (4, 5) (DM, FM1, FM3) (RUS 2)</p> <p>Insats 2 (1, 4) (SaM, FM3) (RUS 2)</p> <p>Insats 3 (5) (DM, FM3, FM5) (RUS 5)</p> <p>Insats 4 (2, 4, 5) (SaM, FM2, FM3, FM4) (RUS 2 och 3)</p>
<p>Regional museiverksamhet</p>	
<p>Insats 1 Erbjuda och tillgängliggöra regional museiverksamhet till fler invånare, i synnerhet barn, unga och ovana museibesökare.</p> <p>Insats 2 Utveckla tillgängligheten till befintliga och nya fysiska, interaktiva och digitala mötesplatser för regional museiverksamhet.</p> <p>Insats 3 Utveckla museiområdet i Sörmland genom att främja kunskapsdelning och nätverkande.</p>	<p>Insats 1 (2, 3, 5) (DM, FM1, FM3, FM5) (RUS 5)</p> <p>Insats 2 (2, 4, 5) (DM, FM1, FM3) (RUS 1, 2 och 5)</p> <p>Insats 3 (1, 3, 4) (SjM, FM2, FM3) (RUS 1)</p>
<p>Regionalt övergripande kulturstöd</p>	
<p>Insats 1 Främja den kulturella utvecklingen genom att arbeta strategiskt och behovsdrivet för att skapa förutsättningar för det fria kulturlivet att vara verksamma i hela länet.</p> <p>Insats 2</p>	<p>Insats 1 (1, 4 och 5) (SjM, SaM, FM1, FM2, FM4) (RUS 1, 4 och 5)</p> <p>Insats 2</p>

<p>Öka förståelsen för kulturens roll i samhällsutvecklingen genom att arbeta strategiskt med att utforska kulturens plats i relation till andra sektorer i samhället.</p> <p>Insats 3 Stärka möjligheterna till breddad finansiering av kultur i Sörmland för att komplettera etablerade finansieringsmodeller.</p> <p>Insats 4 Främja en bredd inom kulturlivet i Sörmland genom att i samverkan stödja nya kulturyttringar och nya kulturaktörer.</p>	<p>(1 och 4) (SaM, FM1) (RUS 1)</p> <p>Insats 3 (1) (SjM, FM2) (RUS 1 och 4)</p> <p>Insats 4 (3 och 5) (SjM, DM, FM1, FM2) (RUS 1 och 5)</p>
--	--